

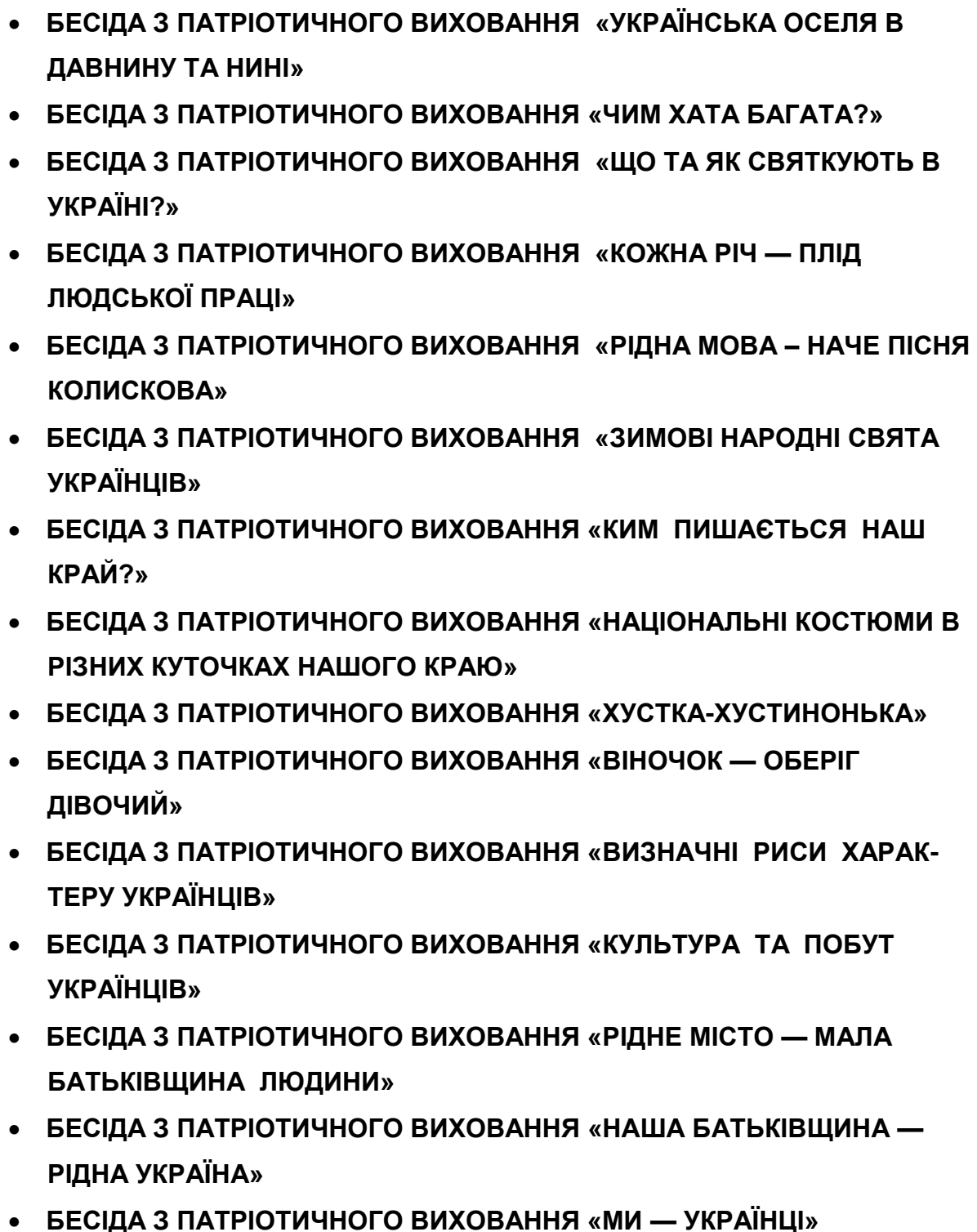
Старший дошкільний вік

БЕСІДИ
з патріотичного
виховання

ЗМІСТ БЕСІД:

- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ХТО Я ДЛЯ МАМИ І ТАТА?»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «МОЯ СІМ'Я, РОДИНА, РІД»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ОБЕРЕГИ РІДНОГО КРАЮ»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «УКРАЇНСЬКІ СТРАВИ»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «УКРАЇНСЬКА КУХНЯ:
ЗВИЧАЇ, СТРАВИ, ПРОДУКТИ»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «СИМВОЛИ НАШОЇ УКРАЇНИ»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ПРО ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ
УКРАЇНИ»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ПРАПОР – ДЕРЖАВНИЙ
СИМВОЛ УКРАЇНИ»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ГІМН – ДЕРЖАВНИЙ
СИМВОЛ УКРАЇНИ»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ЛЮДИ, ЯКІ ПРОСЛАВИЛИ
УКРАЇНУ»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ХТО ТАКІ КОЗАКИ-
ЗАПОРОЖЦІ?»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «УКРАЇНСЬКІ КОЗАКИ»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ПОКРОВА – КОЗАЦЬКА
МАТИ»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «НА ЗАХИСТІ ВІТЧИЗНИ»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «УКРАЇНА – НАША
ДЕРЖАВА»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ПОДОРОЖ УКРАЇНОЮ»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «КИЇВ – СТОЛИЦЯ УКРАЇНИ»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «КИЇВ – СЕРЦЕ УКРАЇНИ»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «УМІЛЬЦІ-МАЙСТРИ В ЧАСИ
ДАВНИНИ»**
- **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ЗОЛОТІ РУКИ МАЙСТРІВ»**

-
- - **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «УКРАЇНСЬКА ОСЕЛЯ В ДАВНИНУ ТА НИНІ»**
  - **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ЧИМ ХАТА БАГАТА?»**
  - **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ЩО ТА ЯК СВЯТКУЮТЬ В УКРАЇНІ?»**
  - **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «КОЖНА РІЧ — ПЛІД ЛЮДСЬКОЇ ПРАЦІ»**
  - **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «РІДНА МОВА – НАЧЕ ПІСНЯ КОЛИСКОВА»**
  - **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ЗИМОВІ НАРОДНІ СВЯТА УКРАЇНЦІВ»**
  - **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «КИМ ПИШАЄТЬСЯ НАШ КРАЙ?»**
  - **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «НАЦІОНАЛЬНІ КОСТЮМИ В РІЗНИХ КУТОЧКАХ НАШОГО КРАЮ»**
  - **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ХУСТКА-ХУСТИНОНЬКА»**
  - **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ВІНОЧОК — ОБЕРІГ ДІВОЧИЙ»**
  - **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «ВИЗНАЧНІ РИСИ ХАРАКТЕРУ УКРАЇНЦІВ»**
  - **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «КУЛЬТУРА ТА ПОБУТ УКРАЇНЦІВ»**
  - **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «РІДНЕ МІСТО — МАЛА БАТЬКІВЩИНА ЛЮДИНИ»**
  - **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «НАША БАТЬКІВЩИНА — РІДНА УКРАЇНА»**
  - **БЕСІДА З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ «МИ — УКРАЇНЦІ»**

Бесіда з патріотичного виховання «Хто я для мами і тата?»

Мета: формувати уявлення про сім'ю, її склад; знайомити дітей із традиціями українського народу; учити називати імена своїх батьків, братиків, сестричок, бабусь, дідусів, своє ім'я, прізвище, вік; учити виражати свої почуття до батьків, інших членів родини, називаючи їх пестливими словами; формувати чітку звуковимову, розвивати зв'язне мовлення; розвивати почуття поваги до старших членів сім'ї, чуйність, доброзичливість; виховувати любов і пошану до своєї родини.

Обладнання: ілюстрація на тему «Хто я для тата і мами», сімейні фотографії.

Словник: Україна, сім'я, родина, батьки.

Хід бесіди

Вихователь. У кожної людини на світі є сім'я. (Сім'я — це найближчі та найрідніші люди.)

— Що означає слово сім'я?

— Назвіть, з ким ви живете разом?

— Хто ви для тата?

— Хто ви для мами?

— Хто ви для дідуся та бабусі?

— Хто ви для сестрички чи братика?

— Що потрібно, щоб сім'я була щасливою?

Підсумок бесіди

Вихователь. Молодці, малята! Хай у ваших родинах завжди панують любов та ласка, терпіння та розуміння. А щастя родини залежить не тільки від дорослих, але й від вас. Тож не засмучуйте нікого в своїй сім'ї, а частіше даруйте всім радість — гарними вчинками, новими вміннями чи просто добрими словами й усмішками.

Чим ви можете порадувати свою родину? (Відповіді дітей.)

Бесіда з патріотичного виховання «Моя сім'я, родина, рід»

Мета: розширювати знання дітей про родину, рідню, родичів; збагачувати уявлення про родинні взаємини; розвивати різні види уваги, пізнавальну активність, мислення; прищеплювати цікавість до свого родоводу, до значення й походження прізвищ близьких людей; виховувати у малюків почуття любові, чуйності й поваги до рідних.

Обладнання: ілюстрація на тему «Українська сім'я»

Словник: сім'я, покоління, рід, родина, родичі, любити, поважати, родинне дерево, родовід.

Хід бесіди

Вихователь розташовує перед дітьми ілюстрації і спілкується з малюками, спираючись на відповідний ілюстративний матеріал.

Вихователь. Малята, що таке сім'я? (Відповіді, пояснення.)

Сім'я — це рідні люди, які живуть разом, батьки і діти. Інколи в сім'ї буває тільки два покоління, тобто мама, тато і їх малі дітки (або одна дитина). У кого з вас саме така сім'я? (Малята піднімають руки.) А буває, що до складу сім'ї входять три покоління: коли разом живуть дідусь, бабуся, мама, тато та діти. Хто має сім'ю з трьох поколінь? (Відповідні діти називають себе.) Сім'я для людини — це її найближчі, найрідніші люди. Тому ще кажуть — родина. Але крім мами й тата, братиків та сестричок, у вас є й інші рідні люди — це брати й сестри ваших батьків, які вже стали дорослими і мають власні сім'ї, а також їхні діти — ваші двоюрідні братики й сестрички. Усі ви — родичі. Розкажіть, у кого з вас багато родичів. Яких родичів ви маєте? (Діти виконують завдання.)

Родинні стосунки дружні й теплі. Саме тому, коли в сім'ї трапляється якась приємна подія, наприклад, чийсь день народження, ювілей, новосілля, хрестини малюка або весілля — на таке свято традиційно запрошують усіх близьких родичів. Усі рідні вітають винуватців свята,

дарують їм подарунки і шлють найщиріші побажання. Родинне свято — це завжди радість. Розкажіть: а ваша родина запрошує своїх родичів на свята? Які це свята? Як вони проходять? (Заслуховують кількох малят.)

Але життя рідних людей — це не тільки свята, але й будні, і щоденні проблеми, пов'язані з домашніми клопотами, справами.

У дружній родині всі ці справи вирішуються спільно, тому що в ній панує злагода й взаємна підтримка — батьки поділяють домашню працю навпіл, дідусь і бабуся теж не лишаються осторонь і, маючи великий життєвий досвід, завжди дають добрі поради своїм дітям, а малята стараються допомагати дорослим і ставляться до сімейних справ відповідально. Тому в дружній родині панують любов і щастя.

Поясніть, якою має бути справжня родина. (Відповіді.)

А якщо в родині трапляється щось лихе — хтось із членів сім'ї захворіє або потрапить у біду — йому на допомогу приходять родичі. Адже брати й сестри ваших батьків, хоч давно вже живуть окремо, так само щиро хвилюються за них, як і в дитинстві. Тому що вони — одного роду, однієї крові, з одного родинного дерева. А кожен рід сягає своїм корінням у сиву давнину, в прадавні часи. Ми всі — українці, тому вважаємо себе українським, козацьким родом, славним мужністю й відвагою, мудрістю й працелюбністю, умілістю й щирістю. До якого роду належимо всі ми? Розкажіть, який наш, український рід. (Малята виконують завдання.)

Важко тим українцям, яких доля закинула далеко від Батьківщини, від своїх рідних. Той, хто вимушений жити на чужині, сумує за своїми близькими, скучає за батьківською хатою, йому бракує материнського тепла й затишку в душі. Така людина всім серцем прагне до рідних місць і людей: мріє ступити на рідний поріг, обійняти батьків, своїх братів, сестер. Для бажаної зустрічі з рідними люди долають будь-які відстані й перешкоди — моря, гори, пустелі. Тому в нас у народі й кажуть: «До свого роду — хоч через воду».

Уявіть, що ви опинилися вдалині від своїх рідних. Що б ви відчували, про що б мріяли в такому випадку? Яке народне прислів'я говорить про важливість, необхідність родинних зв'язків? (Педагог допомагає дітям зробити правильні висновки й дати пояснення.)

Підсумок бесіди

Вихователь. Наша розмова добігає кінця.

Усім вам, малята, я бажаю щастя й злагоди в родинах. Але для цього вам треба любити й цінувати своїх близьких, не засмучувати їх, а намагатися дарувати їм радість — добрими вчинками, піклуванням, слухняністю, лагідною усмішкою. Розкажіть, як треба ставитися до своєї сім'ї, до своїх рідних. (Відповіді, пояснення.)

Не забувайте, що ви — українського роду, і наш звичай — шанувати свій рід і, насамперед, свою сім'ю. Адже недаремно кажуть: без сім'ї нема щастя на землі.

Бесіда з патріотичного виховання «Обереги рідного краю»

Мета: продовжувати знайомити дітей з національним одягом різних регіонів України; формувати уявлення дітей про те, що окрім державної символіки у кожного народу є національні символи (зокрема в українців — вінок, рушник, писанка тощо), залучити дітей до порівняння та аналізу цих символів; розвивати пізнавальний інтерес до символів України та використання їх в побуті; розвивати художні здібності дітей; виховувати відчуття приналежності до свого народу, його духовної і матеріальної культури, яку слід оберігати.

Обладнання: ілюстрації на тему «Народні символи України», «Український національний одяг»; дві ляльки в національних українських костюмах (хлопчик і дівчинка).

Словник: символи, національні, державні, українські, народні, вінок, стрічка, рушник, писанка, костюм, спідниця, сорочка, штанці, намисто, чобітки, кушак.

Хід бесіди

Вихователь показує дітям ляльок.

В и х о в а т е л ь. Діти, у нас в гостях сьогодні Руслана й Богдан. Вам подобаються їх імена? Вони приїхали до нас із Західної України, із Закарпаття. Руслана і Богдан із Західної України, а ми з вами живемо в якому краї?

Руслана з Богданом хочуть дізнатися про наш край, його звичаї. Ми зможемо розповісти їм все, що знаємо? (Так.)

Погляньте, у що одягнені наші гості? Так, у національні костюми. А ми з вами одягаємо такі костюми? Коли? (На свято, коли танцюємо український танок тощо). Чим наш костюм відрізняється від їхнього? (У дівчат — інші віночок, спідничка, у хлопців — інакші штанці, шапка.)

Що спільного? (Вишита сорочка, намисто, чобітки, кушак.)

В и х о в а т е л ь. Діти, Руслані дуже сподобався наш віночок. Дівчатка, давайте одягнемо віночки і зазирнемо в чарівну скриньку (із дзеркалом), там ви побачите найгарніших україночок у світі.

В и х о в а т е л ь. А давайте в подарунок нашим гостям сплетемо віночок.

Діти разом із вихователем плетуть віночок, називають квіти, їх символічне значення (те ж саме роблять зі стрічками).

В и х о в а т е л ь. Посередині вплітали гроно калини. Навесні зацвітає калина ніжним білим цвітом, а восени ховаються між листками її червоні грона. Ромашка має ще й лікарські властивості. У народі її називають рум'янком. Люди здавна застосовують її для миття волосся, аби воно було ніжним та шовковистим. А також запарюють і п'ють смачний та корисний чай.

Барвінок — завжди зелена рослина. Якщо взимку розгребти сніг, то можна побачити зелений барвінок. Цвіте барвінок навесні й на початку літа. Ним прикрашають весільний коровай, хату, великодній кошик, його вплітають до вінка. Це символ життя та вродливого хлопця.

У народі кажуть, що мак вплітали у вінок, щоб він оберігав сон і думки. У квітках волошки українські дівчата та жінки здавна миють волосся, купають маленьких дітей. Незабудка — символ вірності.

Сиділа якимось дівчина на галявині, плела вінок. Подивилась вона на землю-матінку, нашу годувальницю, та й прив'язала посередині першу стрічку. Коричневу — символ землі. А потім пригріло ніжне сонечко.

Усміхнулась дівчина теплим промінцям та й прив'язала дві стрічки, щоб сонечко зігрівало землю з обох боків. То що означає жовта стрічка? (Сонце.) Вибилось із землі молоденьке житечко, і все зазеленіло.

Дівчина прив'язала до віночка стрічку — яку? (Зелену.) Зелену — хай зеленіє житечко, пшениця. А потім поглянула на небо, а воно синє-синє, чисте, без хмарок. Тому й прив'язала стрічку — якого кольору? (Синього). Що це означає? Та почало в'янути житечко без водички. А на

небі жодної хмаринки. І стала дівчина дощик закликати. Набігли хмарки, і впали на землю перші краплини — блакитні-блакитні. Зраділа дівчина дощику та й прив'язала стрічку — якого кольору? (Блакитного.) Він означає воду. Зібрали люди врожай, напекли хліба. З'їла дівчина смачного хліба та й прив'язала дівчина рожеву стрічку, що означає достаток, багатство. А щоб усі були розумними, мудрими, жили в мирі та злагоді, прив'язала вона ще й фіолетову стрічку. Це символізує мудрість. Діти дарують віночок гостям, милуються ним.

В и х о в а т е л ь. Запитайте у гостей, які дерева і кущі ростуть в їхньому краї? (Відповіді ляльок.) А у нас що росте? (Відповіді дітей.) Бачите, у них теж росте калина. А що ви знаєте про калину? (Розповіді дітей.)

Б о г д а н. Дякую, малята. А що цікавого ви можете розповісти про вербу? Які звичаї у вашому краї пов'язані з вербою? (Розповіді дітей.)

В и х о в а т е л ь. Діти, Руслана та Богдан привезли нам показати вишиванки зі свого краю. Погляньте. Подобаються?

Підсумок бесіди

Вихователь. Молодці, малята! А тепер, нам час прощатися з нашими гостями.

Вихователь складає віночки разом із дітьми в кошик, прощаються з ляльками.

Бесіда з патріотичного виховання «Українські страви»

Мета: продовжувати знайомити дітей із стравами української кухні; уточнити і розширити знання дітей про українські страви (борщ із пампушками, вареники із сиром, картоплю, узвар тощо); знайомити дітей з продуктами, овочами, фруктами, необхідними для приготування страв; познайомити дітей з народними традиціями, обрядами, пов'язаними з приготуванням та споживанням їжі; розвивати пізнавальний інтерес, мислення, мовлення, увагу; виховувати інтерес до звичаїв та обрядів українського народу, етичні норми поведінки за столом.

Обладнання: ілюстрації українських страв; української оселі з піччю.

Словник: *страви, їжа, борщ, пампушки, вареники, узвар, каша, куліш, хліб, піч, лопата, рогач, кочерга, паляниця, буханець, книш, калач, перепічка, бублик, пиріжок.*

Хід бесіди

В и х о в а т е л ь. Діти, хто частує нас надзвичайно смачними стравами?

Із чим ви любите їсти борщ? (Відповіді дітей.)

В и х о в а т е л ь. Борщ — це українська національна страва. А ще якою стравою частують вас?

Були в окропі, були в сметані,

Попали в нірку,

І там пропали.

З якою начинкою ви любляєте вареники найбільше? Діти, а ви на пікнік з батьками ходите? Які страви ви там готуєте? (Відповіді дітей.) Так, шашлики, печену картоплю, кашу. Пшоняну кашу називають куліш. Це така давня українська страва. Згадайте, хто її варив в походах? Молодці, це козаки-запорожці.

А ще українці здавна печуть хліб. Який хліб вам найбільше до смаку?

Вихователь демонструє ілюстрацію української оселі з піччю.

В и х о в а т е л ь. Найважливіше призначення печі — це випікання хліба. А ось такі печі на хлібних заводах. Біля бабусиної печі є лопата для саджання хліба в піч. Це — підпіччя. Сюди клали рогачі, кочергу. Діти, який хліб печуть в печі? (Хлібина, паляниця, буханець, книш, калач, перепічка, бублик, пиріжок, пампушки.)

В и х о в а т е л ь. Як гадаєте, чи могли б ми прожити без хліба? Чому ні?

Тільки-но з печі

У теплій золі,

Свіжа хлібина

Лежить на столі.

Кажуть в народі

Правдиві слова:

— Хліб-годувальник —

Всьому голова!

Підсумок бесіди

Вихователь. Діти, які українські страви ми сьогодні згадували?

Де в давнину готували страви?

Які українські страви готують у вашій родині?

Які українські страви ваші улюблені?

Бесіда з патріотичного виховання

«Українська кухня: звичаї, страви, продукти»

Мета: уточнити й розширити уявлення малят про основні страви української кухні та продукти для них; дати поняття про деякі народні ритуали й звичаї, пов'язані з традиційними стравами, зокрема з хлібом; розвивати пізнавальні інтереси; виховувати допитливе ставлення до давніх українських традицій, шанобливе ставлення до хліба.

Обладнання: ілюстрації українських страв.

Словник: українські страви, борщ, вареники, куліш, кутя, паска, традиції, звичаї, шанувати.

Хід бесіди

Педагог розташовує перед дітьми ілюстрації, що зображують традиційні страви національної кухні.

Вихователь. В Україні завжди полюбляли щедре та смачне частування. До наших часів дійшли рецепти традиційних страв, які готували українські господині з давніх часів. Безперечно, що й нині ваші бабусі та матусі пригощають родину смачним борщиком, голубцями, вареничками. Напевно, й ви, малята, допомагаєте у їхньому приготуванні. Яка українська страва найголовніша на обідньому столі? (Борщ.) Справді, хто ж не любить борщ? Слава про нього йде не лише Україною, але й багатьма країнами. А в нас у дитсадочку готують борщ? Які овочі кладуть у цю страву, як її готують? Який борщик на вигляд? Із чим ви полюбляєте їсти борщ? (Малята дають відповіді.)

Іншою відомою всім українською стравою є куліш — рідка пшоняна каша, заправлена салом і цибулею. Польовий куліш — страва, яку варили для себе козаки: не в печі, а прямо на багатті в казані. Тому козацький куліш ще й пахнув димом. Таку страву і зараз іноді варять під час відпочинку на природі. Тому куліш іноді називають польовою кашею. А що ви, малята, знаєте про куліш? (Відповіді, пояснення.)

У нашого народу є й інші улюблені страви, серед яких — багато борошняних, із тіста. І це не дивно, адже земля України щедра й багата хлібом — добре родить пшеницю й жито. Але з борошна пекли не тільки хліб, а й пиріжки, пампушки до борщу. Та найулюбленішою українською стравою, звичайно, є вареники. І готують їх із різноманітними начинками на будь-який смак: із картоплею, м'ясом, грибами, капустою — до обіду, із вишнями, смородиною, солодким сиром — на десерт. А з чим подають вареники до столу? (Зі сметаною, цибулевою піджаркою, вершковим маслом.) А вам, малята, доводилося куштувати українські борошняні страви? Розкажіть, з якою начинкою пиріжки, вареники ви любите? (Малята виконують завдання.)

Деякі наші страви є традиційними до народних, християнських свят. Так, на Різдво українці готують кутю — пшеничну кашу з горіхами, родзинками, медом та маком. Ще варять узвар — компот із сушених яблук, слив та груш. А ось до Великодня обов'язковою стравою на українському столі вважається духмяна паска: біла, пишна, змащена яєчною глазур'ю, вона просто проситься до рота всім ласунам, небайдужим до української кухні.

А у вас, вдома, малята, часто бувають на столі наші національні страви? Розкажіть, яку святкову та буденну їжу готують ваші мами, бабусі. Які продукти потрібні для приготування цих страв? (На завершальне запитання діти відповідають за допомогою вихователя.)

Підсумок бесіди

Вихователь. Наша подорож у світ української кухні та пов'язаних із нею традиційних страв добігає кінця. Я гадаю, якщо до вас завітають гості з іншого, далекого краю, було б варто пригостити їх нашими традиційними стравами. А ви як гадаєте, малята? Розкажіть: чим би ви почастували таких гостей, які б страви запропонували їм? Чому? (Бажаючи діти дають відповіді й пояснення.)

Бесіда з патріотичного виховання «Символи нашої України»

Мета: уточнити, розширити та систематизувати знання дітей про державні символи України; познайомити дітей з правилами поведінки при використанні державної символіки різних країн; закріпити вміння знаходити на карті Україну, рідне місто, Київ, країни-сусіди; активізувати словник дітей новими словами («гімн», «герб»); розвивати національну свідомість, самосвідомість, мислення; прищеплювати любов до Батьківщини, повагу до національних символів; виховувати естетичні почуття, патріотизм.

Обладнання: ілюстрації на тему «Мапа України», «Державні символи України», ілюстрації «Київ», прапор, герб України, запис гімну України.

Словник: Україна, державні символи, гімн, герб, столиця, Київ, країни-сусіди, Батьківщина.

Хід бесіди

В и х о в а т е л ь. Діти, у світі є багато країн. Погляньте на карту, чи знаєте ви ще якісь країни? Які країни є сусідами України? У кожній країні є головне місто — столиця. Як називається столиця України? Давайте згадаємо, що ми знаємо про Київ.

Діти, у кожного міста, країни є свій прапор. У вас є набір кольорових смужок. Виберіть смужки, які є в українському прапорі, та викладіть прапор України. (Вихователь пропонує дітям вірш про прапор.)

Прапор — це державний символ,

Він є у кожної держави;

Це для всіх — ознака сили,

Це для всіх — ознака слави.

Синьо-жовтий прапор маєм:

Синє небо, жовте жито.

Прапор свій оберігаєм,

Він — святиня, знають діти.
Прапор свій здіймаєм гордо.

Ми з ним дужі і єдині,
Ми навіки є народом,

Українським, в Україні.   *Н. Поклад*

В и х о в а т е л ь. Прапор — це символ України. Що означають його кольори? А де і коли ви бачили прапор України? У кожної країни, міста є символ, за яким їх упізнають. Ці символи називаються гербом. (Виставляє зображення гербів України, ще кількох міст чи країн.)

Вихователь пропонує дітям вибрати знайомі герби.

В и х о в а т е л ь. Чи є тут герб України? Що на ньому намальовано?

Отже, у кожної країни є прапор та герб. А ще в кожній країні є урочиста музика — гімн. Коли звучить ця музика, усі стоять і слухають її. Давайте й ми встанемо і послухаємо гімн України. (Слухання музики.)

Підсумок бесіди

В и х о в а т е л ь. Чи чули ви до сьогодні гімн України? Коли?

Вам подобаються наш прапор, герб, гімн?

Що найбільше подобається? (Відповіді дітей.)

У нас найкраща у світі країна — Україна, тому що ми тут народилися, вирости, це наша Батьківщина.

Послухай, як трава росте,

Напоєна дощами,

І як веде розмову степ

З тобою колосками.

Послухай, як вода шумить —

Дніпро до моря лине.

З тобою всюди, кожну мить

Говорить Україна.

Бесіда з патріотичного виховання «Про державні символи України»

Мета: поглибити знання вихованців про державні символи Української держави, виховувати повагу до державних та народних символів України.

Обладнання: ілюстрація на тему «Державні символи України».

Словник: Україна, держава, побут, традиції, історія, символ, народ, Герб, Гімн, Прапор.

Хід бесіди

В и х о в а т е л ь. Що означає слово символ? (Це предмет, який характеризує державу, відображає її побут, традиції, господарювання, історичне минуле, прагнення народу.)

— Які символи Україні ви знаєте?

— Які символи належать до державних?

— Що означають кольори на прапорі?

— Де ви бачили український прапор у нашому місті?

— Як називається герб України?

— Що він означає?

— Як називається урочиста пісня, що є символом державної єдності?

— Чи можете перелічити народні символи України?

Бесіда з патріотичного виховання «Прапор – державний символ України»

Мета: познайомити дітей із зображенням прапора України, його символічним значенням, основними кольорами, правилами «читання» кольорів прапора; прищеплювати почуття патріотизму.

Обладнання: ілюстрація на тему «Державні символи України», прапор України.

Словник: Україна, полотнище, прапор, прапорonoсець, сигналізація, святиня, державний символ.

Хід бесіди

Вихователь. Погляньте, що це? Так, це прапор нашої України.

Розповідь про значення прапору в минулому.

Давно, ще в древніх народів прапор існував як засіб сигналізації, бо сигнальний, що стояв на варті, пильно стежив, чи не загрожує місту навала ворогів. У випадку, коли він помічав, що здалеку рухається «непрошений гість», розмахував прапором. Цей сигнал помічали в місті, і городяни встигали підготуватися до зустрічі з ворогом. Але згодом прапор стали використовувати як символ війська. Коли вояки збиралися на війну, то попереду завжди виступав прапорonoсець. Іще здалеку можна було впізнати за кольором прапора, чиє це було військо. Без прапора військо не вирушало в похід і не вступало в бій. Традиція мати свій прапор була у кожної держави.

Сучасне значення прапору, його кольорів.

Сьогодні жодне державне свято, жодна міждержавна зустріч або подія не відбуваються без наявності прапорів держав-учасниць.

Зустрічаються президенти країн – в палацах, де проводяться зустрічі, там обов'язково є прапори їхніх держав. На спортивних змаганнях, олімпіадах теж присутні прапори. А коли на п'єдестал переможця

піднімається представник нашої країни, то серце наповнюється гордістю за наших людей, за Україну, за прапор, який піднімається першим.

Державний прапор України складається з двох однакових горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів.

Чому саме з таких кольорів? Бо жовтий – то колір пшеничного поля, колір хліба, зерна, що дарує життя всьому живому на землі. А ще це колір сонця, без ласкавих променів якого не дозрів би хліб – символ достатку. Синій колір – то колір чистого мирного неба і води.

Говорячи образно, наш прапор – це пшеничне поле під синім небом. І називають його синьо-жовтим прапором, бо кольори на всіх прапорах прийнято читати згори вниз.

Синьо-жовтий прапор маєм:

Синє – небо, жовте – жито;

Прапор свій оберігаєм,

Він святиня, знають діти.

Прапор свій здіймаєм гордо,

Ми з ним дужі і єдині,

Ми навіки є – народом,

Українським, в Україні.

Н. Поклад

Підсумок бесіди

Вихователь. Як використовували прапори в якості сигналізації?

Що означають кольори прапора України?

У яких випадках використовуються прапори сьогодні?

Бесіда з патріотичного виховання «Гімн – державний символ України»

Мета: ознайомити дітей з Державним Гімном України та правилами поведінки під час виконання Державного Гімну (слухати стоячи); спонукати до запам'ятовування слів та бажання підспівувати під час прослуховування аудіозапису гімну; прищеплювати почуття патріотизму.

Обладнання: ілюстрація на тему «Державні символи України»; аудіозапис Державного Гімну України.

Словник: Україна, мелодія, гімн, державний символ.

Хід бесіди

В и х о в а т е л ь. Мабуть, немає людей, які б не любили пісні. Пісні супроводжують людину все життя. Малюкам мами співають колискові, на святах, на весіллях звучать пісні. Але є у кожної країни найголовніша урочиста пісня – гімн. Це також державний символ, як прапор, як герб.

Таку пісню співають виключно в серйозних випадках – у державні свята (День незалежності, День Конституції), під час державних зустрічей президентів, у випадку нагородження героїв та переможців. І коли звучить гімн держави, то прийнято вставати та слухати його з повагою, а якщо можливо, то й підспівувати.

Кожен громадянин країни, який поважає закон, поважає людей, поважає себе, зобов'язаний знати гімн своєї держави.

Послухайте, будь ласка, як звучить Гімн України.

Звучить аудіо запис, діти стоячи його слухають.

Гімн України «Ще не вмерла Україна» був написаний більше ста років тому, поетом Павлом Чубинським і композитором Михайлом Вербицьким.

Пісня сподобалася сучасникам і стала серед українців дуже популярною. Сьогодні пісня піднімає народ на боротьбу за честь і свободу.

Гімном починається кожний день незалежної України, щоденно звучить о 6 годині ранку і опівночі по українському радіо та телебаченню. Верховна Рада розпочинає і завершує сесії Державним Гімном.

З Гімну починаються військові паради, урочисті засідання, святкові лінійки у школах. Гімн звучить у Новорічну ніч, коли починається відлік нового року.

Підсумок бесіди

В и х о в а т е л ь. Що таке Гімн країни? (Похвальна пісня, державний символ)

Як необхідно поводитися під час виконання Гімну? (Не говорити, стояти спокійно, руку покласти на серце.)

Коли звучить Гімн України? (Державні свята, урочисті події.)

Бесіда з патріотичного виховання «Люди, які прославили Україну»

Мета: продовжувати знайомити дітей із суспільними явищами та надзвичайними подіями, під час яких громадяни України або представники нашого народу стали всесвітньо відомими людьми; вчити дітей визначати риси характеру, притаманні відомим українцям; розвивати бажання бути першими, кращими в подібних життєвих ситуаціях; розвивати інтерес до соціально значимих явищ у житті нашої держави; виховувати почуття гордості за свою країну, патріотизм.

Обладнання: фото відомих людей України; лялька-українець.

Словник: українці, відомі, характер, вишивка, кольори, візерунки, грайлик, росяничка, хрестик, гладь, гладеньке.

Хід бесіди

Вихователь показує дітям ляльку.

В и х о в а т е л ь. Діти, подивіться, хто до нас завітав сьогодні в гості! Це Тарас. Він малий козак-запорожець. А що ви знаєте про козаків? Розкажіть, будь ласка, Тарасикові. (Розповіді дітей.)

Так, козаки захищали Україну від ворогів. А щоб перемагати, яким треба бути? Сильним, дужим, сміливим.

В и х о в а т е л ь. Молодці, сідайте разом із Тарасиком на килимок та послухайте. Українці завжди були не лише сміливими, але й добрими, розумними, талановитими. Діти, розкажіть Тарасові про українського поета та художника Тараса Григоровича Шевченка. Він написав багато віршів про козаків, Україну. (Розповіді дітей.)

Вихователь розповідає про Шевченка, показує дітям репродукції його картин.

В и х о в а т е л ь. Сьогодні я хочу запросити вас на виставку фотографій. А от кого ви там побачите — це сюрприз.

Усі підходять до фотостенду, роздивляються його.

Вихователь спонукає дітей до роздумів, висловлювань, уточнює, підсумовує знання дітей про відомих українських спортсменів, космонавтів, науковців.

В и х о в а т е л ь. Діти, а ви бачили по телебаченню, як співає і танцює Руслана? Під яку пісню Русланими танцювали? Не забули? Давайте потанцюємо!

Як гадаєте, діти, хто такі герої? (Версії дітей.) Це люди, які зробили щось надзвичайне. Чим Руслана прославила Україну на весь світ? (Виграла пісенний конкурс «Євробачення».)

В и х о в а т е л ь. А що ви знаєте про цю маленьку дівчинку Настю? Так, вона, хоч така маленька, як ви, але дуже смілива. На пожежі Настя врятувала свою маленьку сестричку, хоч отримала багато опіків. Її лікували в Америці, зараз Настя здорова і вже ходить до школи.

І Яна Клочкова, і Настя живуть на Харківщині. Що це за брати на фотографії, хто їх упізнав? Це — Володимир та Віталій Клички. Чим вони відомі? Чим вони прославили Україну?

А це хто такий, хто знає? Це Леонід Каденюк — перший український космонавт.

В и х о в а т е л ь. Бачиш, Тарасику, українці і тепер відомі в усьому світі. Таких людей в Україні багато, вони працюють у полі, шахтах, на заводах, роблять безліч добрих справ. За сумлінну працю, хоробрі вчинки Президент України нагороджує цих людей орденами, медалями.

Підсумок бесіди

В и х о в а т е л ь. А ви хочете стати героями?

Які геройські вчинки ви б хотіли зробити? (Розповіді дітей.)

Коли ви виростите, сподіваюсь, також станете героями і прославите Україну на весь світ.

Бесіда з патріотичного виховання «Хто такі козаки-запорожці?»

Мета: познайомити дітей з українським військом (запорізькими козаками), його звичаями, побутом, з бувальщинами рідного краю, пов'язаними з козаками; учити поважати традиції, символи українського народу; розвивати мислення, пам'ять, пізнавальний інтерес; виховувати почуття приналежності до свого народу, його духовної і матеріальної культури.

Обладнання: ілюстрації «Козаки-запорожці».

Словник: козаки, запорожці, Україна, Дніпро, пороги, острів Хортиця, рідний край, мова, український костюм, сорочка, плахта, шаровари, кушак, віночок.

Хід бесіди

Вихователь виставляє портрети козаків із мультфільмів про запорожців.

В и х о в а т е л ь. Діти, скажіть, чиї це портрети? (Козаки.) Молодці, упізнали. А де ви їх бачили? Що про них знаєте? (Відповіді дітей.)

А чи знаєте, чому ці козаки називаються запорожцями? Ні? Тоді сідайте гарненько і слухайте ладненько. Мені про це розповідала моя бабуся, а їй — її бабуся. Цій розповіді дуже багато років.

Є на річці Дніпро острів — називається він Хортиця, а знаходиться він за кам'яними дніпровськими порогами. На цей острів утікали від злих панів дуже сміливі, сильні чоловіки — козаки. Тому, що острів був за порогами, цих козаків називали козаками-запорожцями. (Демонстрація ілюстрацій.)

Вихователь читає вірш.

«Запорізька Січ»

Цілий день читав би і цілісіньку ніч.

Про козацьку славу — Запорізьку Січ.

Книг не так багато для дітей чомусь...

Щось розкаже тато, розповість дідусь...

Ще дізнався більше я про козаків

З Кобзаревих віршів — запальних рядків.

Про Берестечко написав Тарас —

Про оте містечко недалеко від нас...

За Україну-неньку бились козаки —

Свист шабель і дзенькіт чую крізь роки...

Так усе це близько, — в снах біжу навстріч!

Бачу рідне військо — Запорізьку Січ.

В и х о в а т е л ь. Козаки боронили нашу землю від нападів турків та татар. А у вільний час від війн училися різним ремеслам — шити одяг, взуття, ловити рибу, виробляти собі зброю, полювати на дикого звіра, вправлялися у боротьбі, стрільбі з лука, рушниці. Про козаків складено чимало пісень. Одягалися козаки в простий одяг. (Ілюстрація.)

Усі козаки дуже влучно стріляли. А наші хлопчики теж сміливі, сильні, як козаки-запорожці.

Плавали козаки в походи на човнах, які називались чайками. Як гадаєте, чому човни називали, як птаха? (Версії дітей.)

Бесіда з патріотичного виховання «Українські козаки»

Мета: узагальнити знання дітей про козаків, їх життя, традиції та уподобання; розвивати у дошкільників допитливість, формувати бажання дізнаватися про історичне минуле своєї Батьківщини; виховувати повагу до людей, що боролися за свободу українського народу.

Обладнання: ілюстрації, репродукції картин із зображенням українського козацтва, ілюстрація на тему «Козаки-запорожці».

Словник: Україна, Запорозька Січ, Хортиця, свобода, гетьман, булава, козаки, курінь, шаровари, оселедець, шабля, куліш, воювали, захищали, обороняли, тренувалися, співали, танцювали.

Хід бесіди

Вихователь. Де жили українські козаки? (*Запорозька Січ*)

- Як називають острів, на якому знаходилася Запорозька Січ? (*Хортиця*)
- Що означає слово «козак»? (*Вільна людина*)
- Як називається житло козаків? (*Курінь*)
- З чого були зроблені курені? (*Плетені стіни, накриті очеретом*)
- Що одягали козаки замість штанів? (*Шаровари*)
- Як називається зачіска козаків? (*Оселедець*)
- Як називаються основні страви козаків? (*Куліш, тетеря, щерба, соломаха*)
- У чому готували їжу? (*У казанах*)
- Яку зброю носили козаки? (*Шаблі, пістолі, спис, лук, стріли*)
- Як називались козацькі човни? (*Чайки*)
- Що робили козаки? (*Воювали, обороняли свою рідну землю, займалися військовою підготовкою, веденням господарства, тренувалися, співали пісні та танцювали*)

- Перед тим, як вирушати в похід, куди йшли козаки? *(До церкви Святої Покрови)*
- Навіщо потрібні литаври? *(Щоб скликати козаків)*
- Які риси характеру були притаманні козаку? *(Добродушність, безкорисливість, щедрість, щирість, дружелюбність. Особливо козаки цінували власну свободу)*
- Як називали козаки одне одного? *(Товариші, побратими)*
- Як називали козацьких ватажків? *(Гетьман, отаман)*
- Що було символом влади гетьмана? *(Булава)*
- Що найбільше любили козаки? *(Свою землю, Україну і волю)*

Бесіда з патріотичного виховання « Покрова — козацька мати »

Мета: формувати уявлення дітей про українські свята в день 14 жовтня (Покрова, День українського козацтва, День захисника України); розвивати цікавість до народних та державних свят, звичаїв рідного краю; сприяти розвитку мовлення та логічного мислення; виховувати патріотичні почуття.

Обладнання: сюжетні ілюстрації «Покрова», «Українські козаки», «Воїни — захисники України», ікона «Покрова Пресвятої Богородиці» (або її репродукція).

Словник: свято Покрова Богородиці, українське козацтво, шанувати, пишатися, звичаї.

Хід бесіди

Вихователь. У кожного святкового дня — своя пора і свій день у календарі. А от скоро ми в один день — 14 жовтня — будемо відзначати одразу три свята. Свята ці пов'язані між собою і дуже дорогі всім, хто вважає себе українцем. Чи хотілося б вам дізнатися, які це свята, малята? (Діти дають стверджувальну відповідь.)

Педагог розташовує перед дітьми сюжетні ілюстрації «Покрова», «Українські козаки», «Воїни — захисники України» і розповідає.

Вихователь. Перше свято, яке ми відзначаємо 14 жовтня, — це свято народне, яке називається Покрова, а повністю — Свято Покрова Пресвятої Богородиці. В основу цього свята лягли давні події. Колись давно вороги оточили давнє місто Константинополь.

Тоді в храмі зібралося багато людей, які щиро молилися, благаючи, щоб Богородиця врятувала їх. І сталося диво: люди раптом побачили, як з'явилася перед ними сама Богородиця — Діва Марія. Вона в оточенні янголів молилася на колінах. Потім Пресвята Діва зняла з голови біле покривало і з молитвою про спасіння людей розпростерла його над головами вірян. Ця подія так вразила і надихнула людей, що вони,

зібравши останні сили, вдарили по ворогах і перемогли їх, порятувавши місто від облоги! Звістка про чудесну появу Божої Матері, Богородиці-заступниці, дуже швидко розлетілася по всьому світі. Відтоді на честь цієї події люди встановили свято — Покров Пресвятої Богородиці, яке й відзначають щороку 14 жовтня.

Пресвята Богородиця також була символом і покровителькою українських козаків — мужніх воїнів, які боронили наш рідний край від ворога в давні часи. Наші козаки носили натільний хрест із зображенням Богородиці, а коли вибирали місце для спорудження Січі — козацького табору, то спершу на найкрасивішому й найбільш видному місці споруджували Покровську церкву, а вже опісля зводили всі інші будівлі. Тому Свято Покрови вважають ще й Днем українського козацтва.

А віднедавна Свято Покрови стало іще одним нашим святом — державним: 14 жовтня ми відзначаємо День захисника України, вшановуючи всіх оборонців нашої Батьківщини.

Підсумок бесіди

Вихователь. Розкажіть, коли, в який осінній день наш народ відзначає аж три свята.

Які думки, почуття у вас викликають свято Покрови, День українського козацтва, День захисника України?

Покрова Богородиці простягається над усією землею: над нами, над нашими рідинами, над нашою Батьківщиною. Тож подякуймо їй, малята, за опіку в будні і свята, в радості і журбі.

Бесіда з патріотичного виховання «На захисті Вітчизни»

Мета: формувати уявлення малят про свято 6 грудня — День Збройних Сил України; ознайомити дітей із завданнями та значенням Української армії; дати поняття про деякі роди військ (військові професії) та їх призначення; розвивати різні види уваги, мислення; виховувати шанобливе ставлення до захисників Батьківщини; прищеплювати почуття гордості за рідний край і свій народ.

Обладнання: іграшкові моделі військової техніки; малюнки (фото), що зображують українських службовців різних родів військ, прапор України.

Словник: Збройні Сили України, Батьківщина, роди військ, армія, прикордонник, солдат, льотчик.

Хід бесіди

Вихователь. Розмова наша сьогодні піде про свято, яке припадає на 6 грудня. Цей святковий день можна назвати рідним братом Дня захисника Вітчизни, що було на Покрову. А назва грудневого свята — День Збройних Сил України. А що ви знаєте про нашу армію? (Відповіді дітей.)

Вихователь. Друзі, ви багато знаєте про нашу армію, але мені хочеться, щоб ви дізналися ще більше. От послухайте мою розповідь.

В армії є різні війська. Сухопутні захищають на землі. Погляньте, яку техніку вони мають: гармати, ракетні установки, танки.

А військові несуть службу в піхоті, артилерії, ракетних військах, інженерних (вони зводять укріплення та мости), військах зв'язку.

Одним із атрибутів сухопутних військ є каска.

Повітряні війська захищають нас в небі. Їхній транспорт — літаки, вертольоти. Погляньте на форму льотчика. Коли він сідає в кабіну літака, надягає шолом.

Флот захищає наші кордони на морі. Військові несуть службу на кораблях. Їх називають моряками. Вони носять головний убір —

безкозирку з двома стрічками, а офіцери (старші військові керівники) — кашкети.

Є в нашій армії і спеціальні війська. В них несуть службу найміцніші та найсміливіші люди. Це десантні та прикордонні війська.

Прикордонники оберігають кордони нашої держави, щоб ніхто не міг потрапити на її землю без дозволу.

Коли ми відзначаємо свято Збройних Сил України?

Чи потрібна нашій країні армія?

Чи є у вас рідні або знайомі, які колись служили або зараз несуть військову службу в рядах наших Збройних Сил? Розкажіть про них.

Кого ми вітаємо зі святом — Днем Збройних Сил України?

Підсумок бесіди

Вихователь. Наша розмова, малята, добігає кінця.

Про яке свято ми сьогодні говорили? (Відповіді.)

Розкажіть: хто з вас хотів би в майбутньому обрати професію, пов'язану зі службою в наших Збройних Силах?

Ким би ви хотіли стати і чому? (Заслуховують думки бажаних малят.)

Бесіда з патріотичного виховання « Україна — наша держава »

Мета: продовжити формувати знання дітей про Україну як велику суверенну державу (географічні об'єкти, найбільші міста, країни, з якими межує наша Батьківщина, та ін.); закріпити уявлення про українські державні та народні символи і їх значення; сприяти розвитку мислення, зорової та слухової уваги, пам'яті; виховувати любов до рідного краю; прищеплювати дітям патріотичні почуття.

Обладнання: карта України з прикордонними державами та символами найбільших міст тощо; ілюстрація на тему «Мапа України».

Словник: Україна, держава, кордони, карта, межує, народні символи, міста, річки, моря, Батьківщина, любити, берегти.

Хід бесіди

Дорослий розташовує перед малятами карту України і розповідає.

Вихователь. Перед вами, малята, карта нашої Батьківщини — України. Саме так виглядала б наша Вітчизна, якби ми над нею піднялися високо-високо. Що зображує ця карта? (Україну.)

Лінія кордону України окреслена ось цією лінією. (Показує.)

А за кордонами розташовані інші країни — наші сусіди. На півночі — це Білорусь, на сході — Росія, на заході — Польща, Словаччина, Угорщина, а на південному заході — Румунія та Молдова.

Ось скільки у нас сусідів! З усіма їх народами Україна прагне жити в мирі та дружбі.

Хто може показати, де проходить кордон України? (Діти виконують завдання, спираючись на допомогу вихователя.)

Наша Україна дуже мальовнича й різноманітна. Є у нас високі гори — Карпати та Кримські, на півдні є моря — Азовське та Чорне, куди наш народ їздить улітку відпочивати. Із річок України найвідоміша Дніпро, на якій стоїть наша столиця — давній Київ. Але в Україні багато й інших

великих міст: це промислові Харків та Дніпро, старовинне місто Львів і козацьке Запоріжжя та інші.

Розкажіть, куди можна поїхати, подорожуючи Україною. Які назви наших гір, морів, міст ви знаєте? (Малята відповідають, а педагог допомагає дітям показати названі ними об'єкти на карті.)

Простяглася наша рідна Україна зі сходу на захід як велика, незалежна держава, де живе працьовитий та творчий, мудрий та волелюбний український народ. І ми, малята, належимо до українського народу. У всіх українців один рід, одна історія, одне минуле, спільні традиції і звичаї і, звичайно, символи. А ще в нас одна державна мова — українська: милозвучна й співуча, яку вважають однією з найкрасивіших мов світу.

Розкажіть, які люди живуть у нас в Україні. Що об'єднує всіх українців? (Відповіді, пояснення.)

Діти прослуховують текст вірша Д. Комілевської.

Батьківщина — одна

У всьому світі — кожен зна:

Є Батьківщина лиш одна.

І в нас вона одна-єдина:

Це наша славна Україна.

Підсумок бесіди

Вихователь хвалить малюків і висловлює сподівання, що діти виростуть гідними українцями, завжди будуть любити свій рідний край і дбати про його добробут та процвітання.

Бесіда з патріотичного виховання «Подорож Україною»

Мета: закріпити знання дітей щодо розташування України на глобусі; дати уявлення про особливості регіонів України; познайомити дітей з картою України, розташуванням на ній столиці, великих міст, рідного міста, річок, морів та інших історичних місць; навчити знаходити на карті рідне місто; розвивати пізнавальну активність, мовлення, мислення; виховувати любов до рідного краю, почуття патріотизму.

Обладнання: аудіозаписи (спів птахів, закарпатські мелодії, гімн України, пісня про Київ), карта України, шість прапорців, прапор України.

Словник: Україна, держава, прапор, герб, гімн, карта, захід, схід, південь, північ, урочиста, мальовничий, закарпатський, Карпати, льон, Дніпро, Донбас, шахтарі, столиця, Київ.

Хід бесіди

В и х о в а т е л ь. Діти, а у нас яка рідна земля? Так, наша країна - Україна. А ви хочете подорожувати Україною? Давайте згадаємо, де на глобусі знаходиться наша держава. А тепер давайте заплющимо очі. Уявіть, що ми летимо на килимі-літаку. От піднялися високо над землею, сонечко освітлює нам путь. Уперед!

(У цей час ставить перед дітьми карту України.)

В и х о в а т е л ь. Розплюште очі, перед нами карта, на ній вся Україна. У мене в руках прапорці. Якої країни це символи? (Відповіді дітей.) Де ми побуваємо — там їх на карті і залишимо.

Ось ми приземляємося на мальовничому заході. Що ви тут бачите? (Ліс, гори.) Це — Карпати.

Вихователь пропонує послухати закарпатські мелодії.

В и х о в а т е л ь. А тепер вмощуємося зручніше на килимі-літаку і гайда на північ України. Що там на карті цікавого видно? (Річки, озера, багато лісів.) А ще ось цілі сині поля. Хто здогадався, що там росте? Льон. Для

чого льон потрібен людям? (Відповіді дітей.)

Діти виконують завдання – ставлять прапорець на півночі.

В и х о в а т е л ь. Зараз нам треба на південь нашої країни — ось він на карті. Подумайте, на чому нам можна туди дістатись? (Версії дітей.) Чи можна туди попливти кораблем? Покажіть річку, по якій ми можемо попливти. Це найбільша річка України — Дніпро. Які міста є на берегах Дніпра? (Київ, Запоріжжя, Дніпро.) Погляньте на карту — ось тут Дніпро впадає в море. Які моря є в Україні? Хто з вас відпочивав на морі? На якому? (Розповіді дітей.)

В и х о в а т е л ь.

А ми на південь помчимось на машині.

В полі кавуни і дині,

Може, нам приснився сон.

Це ж Запоріжжя і Херсон.

Тут кругом поля й поля,

Українська тут земля,

Тут багаті урожаї,

В магазинах короваї.

Чим славетний Запорізький край? Що ви пам'ятаєте про Запоріжжя? (Діти згадують про козаків і залишають прапорець.)

В и х о в а т е л ь. А де в Україні ми ще не були? Так, на Сході. З Азовського моря попрямуємо на Донбас. Що тут цікавого? (Це шахтарський край.) Це — шахти. Тут добувають вугілля, а для чого нам вугілля? (Відповіді дітей.) Шахтарі — дуже сильні, мужні люди.

Вихователь пропонує дітям залишити прапорець на карті.

В и х о в а т е л ь. З Донецького краю ми швидко приїдемо до міста, у якому ось такі будівлі. (Показує фото рідного міста). Що це за місто?

(Відповіді дітей.)

Вихователь пропонує дітям залишити прапорець на карті.

В и х о в а т е л ь. У мене ще один прапорець. Можливо, ми десь не побували? Послухайте пісню — вона допоможе нам зрозуміти, про яке місто України ми забули. (Слухання пісні про Київ.)

Хто здогадався? Це Київ — столиця нашої України. (Відшуковують Київ на карті.) У кожної країни є столиця — головне місто, є герб і прапор. Ось вони, наші символи, що ви про них знаєте? (Розповіді дітей.)

В и х о в а т е л ь. Ще у кожної країни є своя національна урочиста музика — гімн. Коли вона звучить, усі слухають її стоячи.

(Вихователь пропонує дітям встати і мовчки послухати гімн України.)

Яка ця музика?

Сподобався вам наш український гімн? (Ставлять прапор у Києві.)

Підсумок бесіди

В и х о в а т е л ь. Ось і закінчилася наша подорож Україною. Ми побували в різних її куточках. Де вам сподобалося найбільше?

(Відповіді дітей.)

Бесіда з патріотичного виховання «Київ – столиця України»

Мета: поповнити знання дітей про столицю України; пробуджувати інтерес до історії нашої країни.

Обладнання: ілюстрація на тему «Мапа України»; фотографії з краєвидами та історичними пам'ятками архітектури нашої столиці.

Словник: Україна, столиця, Київ, вулиця.

Хід бесіди

Київ на мапі України

Вихователь демонструє мапу України.

— Діти, що це за малюнок? (Мапа України)

— Ми знаходимося ось тут! (Показує місце на мапі.)

— А ось червона точка. Так позначене найбільше місто України, найголовніше місто України і найдавніше місто України, столиця нашої держави — Київ.

Легенда про заснування Києва

Жили-були на річці Росі троє братів: Кий, Щек, Хорив і їхня сестра Либідь. (Демонстрація фотографії, де зображений пам'ятний знак на честь трьох братів і сестри.) Пливли вони Дніпром, оглядали околиці наддніпрянські й побачили три пагорби. На перший пагорб піднявся Кий і побачив дивовижну країну, помережану річками, заводями, вкриту могутніми дубами і струнками соснами, що здіймалися вгору до неба; а скільки зубрів, лосів, оленів, зайців, лисиць, косуль... Таку країну можна побачити лише уві сні. І вирішив Кий оселитися тут із братами і сестрою. Світом поширилася чутка про те, що на Дніпрі з'явилося нове місто, назване ім'ям Кия, де живуть чудові майстри.

Пояснення слова столиця

— У кожної країни є столиця — головне місто. У давні часи у головному місті знаходився князь, якому належала країна. Свої накази він віддавав, сидячи на кріслі, що розміщувалося на підвищенні та було

застелене килимами. Це місце ще називали стіл. Отже, столиця — місто, де жив князь і керував державою.

Бесіда про сучасну столицю України (за ілюстрованим матеріалом)

— У кожного міста була центральна брама. У Києва це — Золоті ворота. (Фотографія) Уночі ворота зачинялися. Київ має свій герб і прапор. Захисником Києва вважають Архангела Михаїла.

У столиці працює Президент України. Назвіть президента України. (Демонстрація портрета.)

— А це — Верховна Рада, де приймаються важливі рішення і закони.

Прикрасою Києва є його собори, церкви, монастирі: Києво-Печерська лавра, Софійський собор, Михайлівський монастир, Володимирський собор. На дніпровській кручі стоїть пам'ятник князеві Володимирі, який приніс на Русь віру в Ісуса Христа, карбував монети, на яких був зображений тризуб. Що ви знаєте про тризуб? (Це герб України)

— З Володимирської гірки можна побачити гарний краєвид на Дніпро. Погляньте на фотографії. Що це за споруди? (Мости)

— Лівий і правий береги Дніпра у Києві з'єднують шість мостів. По них рухаються автомобілі, потяги і вагони метро. Це підземний вид транспорту. Для того щоб дістатись якогось місця, потрібно опуститися на ескалаторі (сходах, що рухаються) в тунель, і ви швидко опинитесь у потрібному місці.

У Київських навчальних закладах навчається багато студентів із різних куточків світу. Головна вулиця нашої столиці — Хрещатик. Тут знаходиться Майдан Незалежності, Європейська площа.

Підсумок бесіди

Вихователь. Як називається столиця України? (Київ)

На якій річці розташований Київ? (На Дніпрі)

Як звали князя, який заснував місто? (Кий)

Бесіда з патріотичного виховання «Київ — серце України»

Мета: уточнити та розширити уявлення дітей про столицю України — місто Київ; формувати уявлення про особливості розташування, визначні місця, характерні особливості Києва тощо; розвивати пізнавальну активність та логічне мислення; виховувати зацікавлене й шанобливе ставлення до головного міста рідного краю.

Обладнання: ілюстрація на тему «Мапа України»; фотографії з краєвидами та історичними пам'ятками архітектури нашої столиці, фото президента України.

Словник: Київ, столиця, головне, визначні місця, пам'ятники, музеї, Хрещатик, майдан Незалежності, Софійський собор, символ, каштан.

Хід бесіди

Вихователь читає малюкам вірш.

Рідний Київ

Дніпр широкий, пісня солов'їна,

На каштанах — золота роса...

Рідний Київ — серце України,

Наша слава, гордість і краса!

(І. Нехода)

Педагог по ходу розповіді використовує відповідний демонстраційний матеріал (карту, фотографії або слайди).

Вихователь. Київ — столиця, тобто головне місто нашої Батьківщини — України. Розташоване воно в північній частині України і збудоване на повноводній річці — Дніпрі. (Показує Київ на карті.) Широкою стрічкою поміж зелених берегів тече гордий Дніпро. Він ділить місто Київ на дві частини. На правому березі, на високих пагорбах розкинувся старий Київ, а на пологому лівому березі виріс Київ новий, сучасний. А виник наш Київ дуже давно. За давньою легендою, місто збудували три брати: Кий, Щек і Хорив, а з ними і сестра їхня — Либідь. На честь свого

старшого брата Кия вони назвали місто Києвом. (Педагог показує зображення пам'ятника засновникам Києва.) Зараз у Києві споруджено пам'ятник засновникам цього міста. Ось так він виглядає. Кого зображує цей пам'ятник, як ви гадаєте? (Відповіді дітей.)

Багато в Києві давніх храмів. Ось золотом церковних куполів вітає нас Софійський собор. (Вихователь демонструє зображення.)

Сюди щодня приходять тисячі вірян, киян та гостей міста, щоб помолитися за рідний край і своїх близьких і просто щоб помилуватися величчю красивої споруди Софійського собору.

Завжди повнолюдна та гамірна центральна вулиця міста — Хрещатик. (Показ зображення.) Багато-багато років тому тут був глибокий і довгий яр, який перехрещувався з іншим яром, і тому називався Хрещатим. Від того й пішла назва вулиці — Хрещатик. Як називається центральна вулиця міста Києва та чому? (Малята дають пояснення.)

Стародавня пам'ятка Києва — так звані Золоті Ворота. (Діти розглядають ілюстрацію.) У давні часи тільки через Золоті Ворота можна було потрапити до міста, ось чому їх називають золотими, тобто головними.

Усі, хто приїздить до Києва, відвідують пам'ятні місця та музеї цього чудового міста. Чимало в Києві місць і для відпочинку: тіністі парки, для малят — ляльковий театр, цирк.

Сучасний Київ — місто каштанів. Про це розповідається у віршах і піснях. Квітка каштана є символом Києва. Як ви вважаєте, чому? (Діти висловлюють припущення.) Так, тому що в Києві росте дуже багато каштанових дерев. Каштани ростуть усюди: на алеях, у парках та скверах, уздовж великих та малих вулиць Києва.

А ще в Києві працює Президент України. (Дорослий показує портрет президента України, повідомляє його прізвище.) Президент разом з Верховною Радою України працює ось у цій будівлі. (Вихователь демонструє зображення будівлі Верховної Ради.)

Дидактична гра «Гарне місто Київ»

Діти продовжують речення, завершуючи їх підрядні частини пояснення назвами ознак міста.

Київ — головне місто України, тому воно ... (яке?) столичне.

Київ називають мегаполісом, тому що наша столиця ... (велика, багатолюдна).

Київ виник дуже давно, тому його вважають містом ... (історичним, давнім).

У Києві багато храмів та соборів із золотими куполами, тому його можна назвати ... (золотоверхим).

У Києві багато визначних місць, давніх величних пам'яток, тому Київ — місто ... (гарне).

Щодня Київ відвідує багато гостей, тож наш Київ — місто ... (гостинне, привітне.)

Символ Києва — квітка каштана, в Києві дуже багато каштанів, тож ми можемо назвати Київ ... (каштановим).

Підсумок бесіди

Вихователь. Де ми з вами сьогодні побували?

Які місця Києва вам запам'яталися?

Як, на вашу думку, треба нам усім ставитися до нашої столиці — міста Києва? (Із любов'ю, цікавістю й повагою.)

Молодці, малята!

Бесіда з патріотичного виховання «Умільці-майстри в часи давнини»

Мета: дати уявлення про старовинні способи виготовлення предметів домашнього вжитку (столярне та гончарне ремесло, сільська кузня, прядіння); розвивати цікавість до історії свого краю, предметів побуту, знарядь праці, якими користувалися в Україні багато років тому; виховувати у дітей допитливе ставлення до старовинних речей, пошану до праці майстрів, які їх зробили.

Обладнання: ілюстрації «Золоті руки майстрів», малюнки що зображують працю гончаря, столяра, коваля, прялі тощо, сувенірні вироби декоративно-ужиткового мистецтва.

Словник: старовинні ремесла, майстри, гончар, коваль, кузня, столяр, вироби, глина, метал, посуд, пряля, прядка, дерево.

Хід бесіди

Педагог показує дітям кілька сувенірних виробів народного ужиткового мистецтва і звертається до групи.

Вихователь. Погляньте, малята, які чудові речі! Що це? (Малята називають знайомі предмети, а про решту їм дає пояснення педагог.) Це — сучасні вироби, але зроблені вони за національними традиціями українських майстрів, і їх вигляд нагадує ті давні часи, коли подібні речі виготовлялися вправними руками народних умільців — наших із вами прапрадідів. Чи хотіли б ви потрапити в минуле нашого краю і дізнатися, які майстри тоді жили в Україні, як вони працювали, які речі виробляли? (Стверджувальна відповідь.)

Педагог розташовує перед дітьми ілюстрації, що зображують працю давніх українських ремісників.

Вихователь. Наш український народ віддавна славився своїми умільцями, майстрами, які добре володіли різними ремеслами.

А ремесел на той час в Україні було чимало.

Дуже давня і шанована професія — *гончар*. *Гончарство* — виготовлення посуду та інших речей із глини. Ремесло гончаря було копітким. Спочатку гончар восени копав глину, приносив додому й лишав її надворі, щоб вона вилежалася під дощами, сонцем та вітрами. А навесні глину очищували, просіювали, намочували водою, місили й ліпили з неї виріб. Робив це гончар на спеціальному пристрої — гончарному крузі. Готовий виріб майстер поливав водою, а потім обпалював у печі. Після запікання посуд ставав міцним і дзвінким. Так гончарі виробляли посуд (глечики, макітри, миски, горщики), свічники, а із залишків — іграшки (свищики у формі півників, баранців, коників, козликів, посуд «копійки») Розкажіть, чим займався майстер-гончар, як та з чого він робив свої вироби. (Малята виконують завдання.)

Іншим давнім ремеслом було *ковальство*. *Коваль* працював у кузні з металом і виготовляв металеві вироби: рогачі для печі, підкови для коней, замки, ключі тощо. Шматок металу коваль поміщав у спеціальну піч, розжарював його до почервоніння, а потім клав на ковадло і бив по металу молотом, надаючи йому потрібної форми. Ремесло коваля вимагало від майстра не тільки вміння, але й неабиякої фізичної сили. Де та як працював коваль? Які речі та з чого робив цей майстер? (Відповіді, пояснення.)

Інший давній ремісник — *столяр* — був майстром по дереву. Столяри виробляли дерев'яні меблі (лави, ліжка, мисники, скрині), віконні рами та двері. Зараз у нас теж є столярні цехи, де майстрам допомагають спеціальні верстати. А давнім умільцям-столярам доводилося все робити вручну і покладатися лише на власні вміння. Розкажіть, із яким матеріалом працювали столяри. Чим вони займалися? (Малята дають відповіді.)

Усі ви носите одяг із тканини. Зараз тканини виготовляють на ткацьких фабриках із ниток, прядива, яке також виробляється в спеціальних

текстильних цехах. А в давні часи виготовленням ниток (із вовни та льону) займалися *майстрині-прялі*. Прялі використовували для цього спеціальне приладдя — прядку. Робота прялі йшла повільно і вимагала від майстрині старанності, уваги й терпіння. Чим займалися прялі, на чому вони працювали? (Відповіді.) Потім *ткалі* перетворювали прядиво на тканину на ткацьких верстатах, також вручну.

Багато й інших професій існувало в давні часи: *млинарі*, які виробляли борошно, *кравці*, які шили одяг тощо.

Сучасні покоління захоплюються майстерністю своїх пращурів та пишаються ними.

Підсумок бесіди

Вихователь. Розкажіть, з якими майстрами, ремеслами ви познайомилися.

Що ви можете сказати про вироби давніх майстрів нашого краю?

Про їхню працю? (Педагог допомагає малютам дати відповіді й зробити правильні висновки.)

Бесіда з патріотичного виховання «Золоті руки майстрів»

Мета: продовжити знайомити дітей з працею творців виробів національного народно-прикладного мистецтва; збагачувати уявлення дітей про традиційні народні вироби, їх вигляд, способи виготовлення, особливості тощо; розвивати мовлення, мислення; виховувати шанобливе, захопливе ставлення до творчої праці; формувати естетичний смак; виховувати любов до України, інтерес до національних звичаїв.

Обладнання та матеріал: ілюстрації «Золоті руки майстрів», малюнки (світлини) виробів українського народно-прикладного мистецтва; аналогічні або подібні речі.

Словник: мистецтво, творчість, праця, умільці, вишивання, різьблення, писанкарство, народні іграшки, красиві самобутні вироби, плетіння, розпис.

Хід бесіди

Вихователь. Діти, а знаєте, що в народі називають золотим? Це — працюючі руки, що творять справжню красу. І саме про такі золоті руки майстрів та про їх дивовижну творчість у нас сьогодні й піде мова.

Педагог розташовує перед малюками зображення виробів українського народно-прикладного мистецтва, кладе на стіл перед ними зразки подібних речей і розповідає.

Вихователь. Український народ — це народ-митець, народ-майстер. Багато традиційних народних виробів ми вважаємо витворами мистецтва, тому що їх зробили дійсно золоті, творчі руки.

А видів такого мистецтва існує чимало. Я запрошую вас на виставку народного мистецтва, де багато гарних і цікавих речей.

Ми вже з вами говорили про роботу гончарів і гончарство. Розкажіть, які гончарні вироби ви бачите на світлинах. (Малята виконують завдання.) Дивовижна пташка та кумедний баранець — це *народні іграшки*, робота золотих рук гончаря, як і глиняний посуд, прикрашений розписом. *Розпис* — це окремий вид народного мистецтва. У давнину розписували не тільки предмети посуду. Прикрашали розписом іграшки, печі, у техніці розпису створювали картини народні художники. Особливо відомий *петриківський розпис*. Погляньте на зразок такого розпису. Що ви бачите на ньому? Які кольори використав майстер? Чи подобається вам цей малюнок? (Відповіді, пояснення.)

Окремий вид розпису — *писанкарство*. Кого ж залишать байдужими наші писанки — барвисті, яскраві, прикрашені символічними візерунками? Їх автор — умілець-писанкар. Українська писанка — не просто святкове великоднє яєчко, а й своєрідний символ України. Тому гості нашого краю часто везуть, повертаючись додому, дивовижні писанки як сувеніри. Розкажіть, що ви знаєте про писанки — їх виготовлення, візерунки. (Вихователь допомагає малятам відповісти на запитання.)

Ще один вид нашого народного мистецтва — *вишивання*.

Які вишивані вироби ви бачите на малюнках? (Відповіді.) Вишивальниці такі дива виготовляли за допомогою голки та кольорових ниток. Рушники та сорочки-вишиванки — це гордість України, наші обереги. Без них не обходиться жодне народне свято.

До давніх ремесел ми відносимо й *різьблення* та *плетіння*. Різьбярі працювали з деревом — і шматочок дошки перетворювався на чудову скриньку або навіть на мереживо дивовижної краси.

А вироби плетіння виготовлялися з лози та рогозу — болотної рослини. На світлинах ви бачите лозяні пляшку, вазу, мисочку та виплетені з рогозу скриньку, кошик, черевички-личаки.

Розкажіть, що ви дізналися про різьбярство та плетіння. (Діти виконують завдання.)

Підсумок бесіди

Вихователь. Молодці, малята! І неважливо, що в наш час ручну працю здебільшого замінюють машини. Справжніми витворами мистецтва, які найбільше цінуються і викликають загальне захоплення, завжди були і будуть речі, зроблені вручну. Тому вишивання, розпис та інші давні ремесла в наш час знову повертають свою колишню славу.

Вироби наших умільців експонуються на виставках українських та зарубіжних музеїв; вони стають найкращими подарунками і навчають нас пишатися своїми співвітчизниками, своєю Батьківщиною.

Бесіда з патріотичного виховання «Українська оселя в давнину та нині»

Мета: звернути увагу дітей на різновиди сучасних житлових споруд (приватна оселя, багатоповерховий будинок); уточнити уявлення про українську оселю минулого; дати відомості про звичаї, пов'язані з її забудовою; закріпити знання малят про житлові приміщення та предмети інтер'єру; розвивати увагу, вміння узагальнювати; виховувати цікавість та пошану до традицій свого народу, дбайливе ставлення до власної домівки.

Обладнання та матеріал: ілюстрації на тему «Українська хата», «Мій дім. Квардира».

Словник: житло, оселя, домівка, будинок, багатоповерховий, одноповерховий, квартира, хата, кімната, інтер'єр, меблі, обереги.

Хід бесіди

Педагог розташовує перед дітьми малюнки із зображеннями видів міського й сільського, давнього й сучасного житла.

Вихователь. У народі кажуть: усюди гарно, а вдома — найліпше. Адже саме вдома, в рідній оселі, вас оточують і близькі люди, і звичні, дорогі для вас речі. А ви, малята, любите свою оселю? Чому? (Відповіді, пояснення.)

Звісно, наші оселі відрізняються. У місті люди живуть переважно у багатоповерхових будинках із під'їздами, ліфтами, балконами.

У кожному такому домі багато квартир та мешканців. Квартири в міських будинках дуже зручні — з ванними кімнатами, центральним опаленням. Хто з вас мешкає в такій оселі? Розкажіть про свій дім, свою квартиру. (Заслуховують розповіді кількох малят.)

У минулі часи також існували міста. Але будинки в них були нижчими, не мали багато поверхів, ліфтів. Зате старовинні дома були більш різноманітними. Кожен дім мав свій особливий вигляд.

Нині у наших містах збереглися старі будівлі, але їх небагато. Погляньте на зразок такого старовинного міського дому на світліні.

Чим цей будинок відрізняється від сучасних? (Відповіді дітей.)

А от одноповерхові будинки можна побачити переважно на селі. Сучасний сільський дім добротний та зручний, із ґанком, подвір'ям та господарськими спорудами. Найчастіше сільські будинки зараз зводять із цегли, а дахи вкривають шифером або черепицею. У наш час до багатьох сільських домів підведене газове опалення й водогін. Проте деякі будинки, як і раніше, господарі опалюють дровами або вугіллям, а воду беруть із колодязів, що поблизу. Можливо, хтось із вас знає про сільське житло не тільки з картинок, тому що має в селі родичів, наприклад бабусю? Розкажіть, у якому домі вона живе, які споруди є біля цієї оселі, яка обстановка сучасної сільської хати. (Діти дають відповіді.)

Скажіть: чим відрізняється ваша рідна оселя від тих, де ви буваєте на гостинах? (Розташування кімнат, шпалерами, меблями тощо.) Отже, вигляд кімнати, розташування меблів у ній називається обстановкою, або гарним іншомовним словом — інтер'єр.

Красу та затишок інтер'єра сучасного житла забезпечують гарні люстри, світильники, килими, меблі, техніка (телевізор, комп'ютер тощо). Здебільшого сучасні оселі дещо схожі між собою, адже все, що в них є, ми купуємо в магазинах. А от у старовину інтер'єр кожної української оселі був особливим. Звичайно, у ньому були речі, обов'язкові для будь-якого житла: піч, лави, стіл, мисник (шафка для посуду), скриня. Але красу та затишок господарі створювали власноруч. Господар робив меблі, дитячу колиску, прикрашаючи їх різьбленням. А господиня вишивала скатертини й рушники, розписувала піч, робила яскраві паперові витинанки на полиці, плела доріжки, ткала покривала, шила

ковдри. Освітлювали хату свічками або каганцями (скручену смужку тканини поміщали в посудину з олією, підпалювали, і вона горіла, даючи трохи світла). Окрасою хати були ікони, прикрашені вишиваними рушниками, і вироби народних умільців: розписний посуд, домоткані доріжки тощо.

Та попри просту обстановку чепурна українська хата завжди дихала затишком, гостинністю та любов'ю своїх господарів.

Погляньте на світлини. Які речі ви вважаєте головними в українському інтер'єрі? Якими з них ви б прикрасили сучасне житло? (Відповіді дітей.)

Підсумок бесіди

В и х о в а т е л ь. Час летить уперед, життя змінюється. Але ми маємо знати і пам'ятати про своє минуле. Колись і ви, малята, виростете й залишите свою домівку. Для вас залишаться в минулому і ваші дитячі роки, і своя затишна кімната, і рідна оселя, де зараз чується мужній голос тата й лунає ніжна мамина пісня. Але не забувайте батьківський дім, де ви зробили перші кроки, навчилися говорити і зростали в турботі й любові! Завжди згадуйте його з теплом у серці!

Як слід ставитися до своєї домівки?

Чому? (Відповіді дітей, пояснення.)

Бесіда з патріотичного виховання «Чим хата багата?»

Мета: збагачувати уявлення малят про основні предмети вжитку, побутові речі (види, назви, призначення, використання, матеріали, будова тощо); розвивати пізнавальну активність, увагу, спостережливість, логічне та аналітичне мислення; виховувати у дітей допитливість, цікавість до предметного оточення.

Обладнання: ілюстрації на тему «Мій дім. Квартира».

Словник: предмети побуту, меблі, техніка, посуд, електричні прилади, матеріали, метал, дерево, пластмаса, обстановка, зручність.

Хід бесіди

Вихователь. А ви, малята, добре знаєте про предмети побуту та вжитку? (Стверджувальні відповіді.) Тоді вам перед нашим гостем не буде соромно, тож можна починати нашу розмову!

Дорослий розташовує перед дітьми ілюстрації «Предмети вжитку та їх види» і розповідає.

Вихователь. Уявіть, що ви вселилися в новий дім. Заходите в кімнати, а вони зовсім порожні. Ніде присісти й прилягти, нікуди скласти речі. Як тут зарадити, що слід придбати для цього? (Меблі.) Які меблі ви знаєте? Розкажіть, які види меблі обов'язково мають бути в домі. Поясніть їх призначення. (Кілька малят виконують завдання.)

Уявімо, що меблі вже куплені, все на своїх місцях. Але в шафах та шухлядках, на поличках та в буфеті порожньо. Тож треба покласти в них наші речі. Які предмети ми покладемо в кухонні меблі? Що розмістимо в одяжній шафі, в комоді? (Діти дають відповіді, вживаючи узагальнювальні слова «посуд», «одяг» тощо та наводячи приклади предметів згаданих категорій.)

Якщо б ми жили в давні часи, діти, ми б ще згадали про піч, про ночви для прання, про рубель та качалку для прасування білизни. Але в наш

час у таких справах людям допомагають електроприлади або... що?
(Побутова техніка.)

Розкажіть, яка побутова техніка обов'язково має бути в домі.

У яких справах допомагають господарям дому ці прилади?

Які електроприлади допомагають нам на кухні: в збереженні продуктів, приготуванні страв?

Яка техніка допоможе в прибиранні, освітленні оселі?

Які речі нас про щось інформують, допомагають спілкуватися, відпочивати, розважитися? (Відповіді, пояснення.)

Педагог дає схвальну оцінку правильним відповідям малят, доповнює сказане дітьми власними повідомленнями, узагальненнями, висновками.

Підсумок бесіди

В и х о в а т е л ь. Наша розмова добігає кінця. Розкажіть, які речі ми згадали під час сьогоднішніх ігор.

Які види предметів вжитку та побуту є в кожному домі?

Для чого нам потрібні меблі, посуд, побутова техніка?

Якими з цих приладів дітям вашого віку користуватися можна, а якими — ні? Чому? (Педагог допомагає дітям дати відповіді й зробити правильні висновки.)

Бесіда з патріотичного виховання «Що та як святкують в Україні?»

Мета: продовжити знайомити малюків із народними та державними святами; уточнити знання дітей про українські свята в різні пори року; розвивати пізнавальні інтереси, мислення, увагу; виховувати цікавість до звичаїв, обрядів та свят свого народу, своєї Батьківщини.

Обладнання: серія ілюстрацій на тему «Свята».

Словник: народні свята, державні свята, звичаї, обряди, пісня, танець.

Хід бесіди

Вихователь. Діти, сьогодні пори року хочуть із вами поговорити про наші українські свята: зима — про свята зимові, весна — про весняні, літо — про ті, що відзначаються влітку, а осінь — про свята осінні.

Вони запрошують нас у подорож! Хто готовий вирушити? (Малята називають себе.)

У процесі розповіді вихователь використовує відповідну наочність — сюжетні ілюстрації.

В и х о в а т е л ь. Отже, у мандрівку! Почнемо її з зими — пори, яка нещодавно минула. Взимку починається календарний рік. Але перше зимове свято до нас приходить наприкінці року, ще в грудні.

Це Свято Миколая. Хто ж не знає Святого Миколая — сивого і дуже чуйного? Усі його люблять за доброту й щедрість, а особливо маленькі діточки. Розкажіть, що отримують на Миколая всі чемні дітки. А неслухняні? (Відповіді дітей.)

Далі починається січень, за ним приходять Новий рік та Різдво. Новий рік в Україні — свято державне. Як і в багатьох країнах світу, відзначання цього свята пов'язане з прикрашанням новорічних ялинок, карнавалами, казковими гостями — Дідом Морозом та Снігуронькою. Ви пам'ятаєте, як Новий рік відзначали ми в дитсадку? Розкажіть про це. (Малята виконують завдання.)

А 7 січня настає святе Різдво. У це свято я пригадую дивовижну історію, як у вертепі, між ягнятк і теляток, народилося Боже Немовлятко; як небесна зоря всім сповістила про цю радісну новину. Уявляю собі різдвяну кутю та колядування. А які спогади та думки викликає Різдво у вас? (Відповіді, пояснення.)

Новий рік за старим стилем — це Щедрий вечір та засівання, День Маланки та Василя. Кращі побажання господарям і гостинці для малих щедрівників. А там і Водохреще. Саме час згадати Йорданську купіль та освятити водичку. А ви знаєте, чим займаються українці на Свято Маланки і Василя? На Водохреще? (Бажаючі діти дають відповіді.)

За зимою — весна-красна йде, також із собою свої свята веде. Мабуть, найперше серед них 8 Березня — Міжнародний жіночий день. Цього дня ми вітаємо всіх жінок, а в першу чергу — наших мам і бабусь. Пригадуєте, як ми готувалися до цього свята в дитсадочку? Розкажіть про це. (Малята виконують завдання.)

Весна — пора українських народних свят — Вербної неділі та Великодня. На Вербну неділю святять у храмі гілочки верби.

А за тиждень — уже Великдень зі смачними пасками та яскравими писанками-крашанками. А у вашій родині як відзначають Великдень? (Відповіді.)

Рік минає, час іде, за весною літо йде. А літо — це свої свята й звичаї. Спочатку до нас приходить свято Івана Купала — дуже давнє свято. Раніше на це свято дівчата плели вінки і пускали їх за водою, щоб дізнатися, де живе їх суджений. Молодь гуляла, співала пісень та стрибала через багаття — така була народна гра. А ще, за легендою, вважалося, що купальської ночі, раз на рік, розквітає у лісі папороть — хто її знайде, буде щасливим. Які звичаї відзначання купальських свят вам відомі? (Відповіді дітей.) Останній літній місяць, серпень,— пора Свята жнив та Спасу — спершу медового, а потім яблучного. Як ви

гадаєте, що їли українці на ці свята? (Хліб із нового врожаю, паляниці, яблука та мед.)

А ще у серпні, 24 числа, ми відзначаємо дуже важливе державне свято — День незалежності України. Проходить воно урочисто й хвилююче: зі звучанням державного гімну, з мітингами та піснями про нашу Батьківщину — Україну: велику, прекрасну, дорогу кожному серцю незалежну державу. Яке свято ми відзначаємо 24 серпня? Розкажіть про святкування Дня незалежності в нашому місті.

А осіння пора дарує нам Свято врожаю; адже збір фруктів та овочів завершується восени. У давні часи і тепер вважається правильним зібрати врожай на полях, городах та в садках до настання Покрови, тобто до 14 жовтня. Покрова — це і День українського козацтва, і державне свято — День захисника Вітчизни. Чим знаменний для всіх українців день 14 жовтня? (Відповіді, пояснення.)

Ось так і минає для нас, українців, рік: кожна пора приходить до нас зі своїми звичаями й традиціями, зі своїми святами.

Підсумок бесіди

В и х о в а т е л ь. Одночасна зустріч із усіма порами року, як і з усіма святами, буває, на жаль, лише в казці. Тому вона не може довго тривати. Нашим гостям час повертатися у свої володіння. З нами залишається тільки весна, адже зараз її пора. Але я сподіваюся, що сьогоднішні ігри та справи, малята, залишили у вас найкращі враження. Розкажіть, про що ми говорили, що пригадали сьогодні. Яка гра, яка вправа вам запам'яталася найкраще, сподобалася найбільше? Як ви гадаєте, чи повинен справжній українець знати свої свята? Чому? (Діти висловлюють думки і роблять висновки за необхідною допомогою дорослого.)

Бесіда з патріотичного виховання

«Кожна річ — плід людської праці»

Мета: збагачувати знання малят про людську працю, види трудових дій та професії, пов'язані з ними; продовжити знайомити дітей із літературними та фольклорними творами, що схвалюють працьовитість і засуджують неробство; сприяти розвитку спостережливості, умінню розмірковувати; виховувати шанобливе ставлення до праці, прагнення бути роботящими, посильно допомагати дорослим.

Обладнання: ілюстрації на тему «Золоті руки майстрів»; м'яка іграшка (зайчик), дверний ключ, чашка, книжка, шарф, черевички.

Словник: праця, професії, лінь, неробство, шанувати, допомагати.

Хід бесіди

Педагог розкладає перед дітьми дібрані на власний розсуд різні речі — предмети вжитку (5–6 штук), наприклад: м'яка іграшка (зайчик), дверний ключ, чашка, книжка, шарф, черевички.

Діти розглядають кожну річ по черзі і за активної участі дорослого обговорюють її: визначають назву, матеріал, якості, способи та місце виготовлення, професії, характер праці, людських зусиль, які були докладені для виробництва того чи іншого предмета.

Вихователь.

Це — зайчик, м'яка іграшка. Він зроблений зі штучного хутра. Зайчик пухнастий, симпатичний, це дуже гарна іграшка. Зайчика пошили на фабриці іграшок. Зроблений він працьовитими руками швачок.

Це — ключ. Він металевий. Ключ міцний, блискучий. Його виготовили на фабриці металевих виробів. Його зробив на спеціальному верстаті токар. Праця токаря вимагає великої уваги й точності.

Це — чашка. Чашка порцелянова. Вона гарна, правильної форми, оздоблена цікавим орнаментом. Чашку зробили на посудному заводі. Майстри, які виготовили її, зробили чашку якісно, старанно.

Це — книжка. Книжка дитяча, з казками та малюнками. Вона з паперу, в картонній обкладинці. Зробили книжку на книжковій фабриці. Надрукували її друкарі, а зшили палітурники. Праця людей цих професій дуже копітка, але майстри виконали її сумлінно.

Це — шарф. Шарф м'який, яскравий. Він в'язаний. Його виготовили на спеціальних верстатах. Шарф зроблений якісно, гарно.

Це — черевички. Вони шкіряні. Черевички пошили взуттєвики на взуттєвій фабриці.

У процесі бесіди головну роль бере педагог (дає дітям усі необхідні пояснення, повідомлення тощо, після чого малята повторюють їх).

Дидактична гра «Якими ми будемо?»

Вихователь, витримуючи невеличкі паузи, називає малюкам різні якості — чесноти та вади, пов'язані зі ставленням людини до праці. Діти плескають у долоні на кожне слово, що означає позитивну ознаку.

Словесний матеріал для гри

Ми будемо ... працювитами, старанними, ледачими, роботящими, лінивими, сумлінними, недбалими, дбайливими, байдужими, завзятими, сонними, бадьорими, невмілими, діяльними, дружними.

Підсумок бесіди

В и х о в а т е л ь. Ось наша розмова, малята, й добігла кінця. Я сподіваюся, що ви виростете працювитами, здобудете гарну професію і зможете зробити безліч добрих, корисних справ: для нашої Батьківщини, для нашого рідного міста, для своїх близьких і для себе самих. Адже працювитість — дійсно та чеснота, що варта визнання й пошани.

Чи повинна кожна людина, яка поважає себе й оточуючих, бути працювитою? Чому? (Педагог допомагає малятам зробити правильні висновки.)

Бесіда з патріотичного виховання «Рідна мова – наче пісня колискова»

Мета: розширити знання про красу української мови; виховувати любов і повагу до рідної мови; розвивати пам'ять, увагу.

Обладнання: аудіозапис українських народних пісень.

Словник: Україна, українська мова.

Хід бесіди

Вихователь. Як називається наша Батьківщина? (Україна)

- Як дівчинка скаже про себе? (Українка)
- Як скаже хлопчик? (Українець)
- Якою мовою ми розмовляємо?
- Що таке мова?
- Чому треба вивчати українську мову?
- Чи є українська мова державною?
- Як ви розумієте вислів «Рідна мова – наче пісня колискова»?
- Послухайте вірш і скажіть, як описана в ньому наша мова.

Мова – це краса квіткова,

Мова – пісня колискова,

Моя ніжна мова!

Наче калина розквітла,

Наче пісня привітна.

Мова моя мелодійна звучить,

Наче струмок у гаю дзюрчить.

Бесіда з патріотичного виховання «Зимові народні свята українців»

Мета: закріпити уявлення дітей про зимові свята українців (День Святого Миколая, Новий рік, Різдво Христове, Водохреще), про назви і зміст цих свят; створити сприятливі умови для збагачення життєвих вражень про народні свята, традиції їх відзначання тощо; збагачувати загальний кругозір малят; виховувати цікавість до зимових свят та пов'язаних із ними звичаїв; прищеплювати бажання брати участь у святкових обрядах.

Обладнання: ілюстрації на тему «Свято Миколая», «Новорічні свята», «Свято Різдва».

Словник: *свято, День Святого Миколая, Новий рік, Різдво Христове, Маланка, Василь, Водохреще, привітання, відзначають, пісні, колядки, щедрівки, подарунки, народження, Святвечір, ялинка, Йордан.*

Хід бесіди

Педагог розпочинає бесіду, звертаючись до малюків.

Вихователь. Подивіться, діти, за віконечко. З одного погляду помітно, що надворі... Яка пора року? (Зима.) Правильно.

Як ви гадаєте, на що, на які дарунки багата українська зима? (На сніг, мороз.) Це правильно. Та ще сувора українська зима багата на святкові дні. Які народні свята ми відзначаємо взимку?

Кожне зимове свято до нас приходять у свій день і час. Але сьогодні ми пригадаємо одразу всі святкові дні, які дарує нам зима.

Педагог розповідає, спираючись на відповідні сюжетні ілюстрації, які в процесі розмови показує дітям.

Вихователь. Перший зимовий місяць грудень приходять до нас зі Святом Миколая. Усі діточки чекають цього дня з нетерпінням, мріючи про гарні подаруночки. І добрий Святий Миколай щедро обдаровує ними всіх слухняних та чемних хлопчиків і дівчаток, адже він дуже любить дітей. Щороку, в ніч із 18 на 19 грудня спускається Миколай із небес зі своїми

помічниками-янголятами, щоб порадувати малят подаруночками, які дітки на ранок обов'язково знайдуть у себе під подушками. Не пощастить хіба що нечемним малюкам — для них Миколай покладе не подарунок, а різочку.

А коли завершується грудень, йому на зміну приходить місяць січень, а з початком січня настає Новий рік. Тому й кажуть: грудень зиму починає, а рік кінчає. Новий рік — свято не тільки українське, але й державне. У нас, як і в багатьох народів світу, до Нового року традиційно прикрашають ялинки. Зустрічають Новий рік із веселощами й подарунками. У дитсадках та школах традиційно проводяться новорічні ранки з карнавальними костюмами, розвагами, казковими гостями — Дідом Морозом та Снігуронькою, щирими привітаннями й подарунками. А сам Новий рік вважається святом сімейним. Вважається, що приходить він опівночі. Про урочисту мить приходу Нового року сповіщає бій годинника та звучання Державного Гімну України.

Не мине й тижня після зустрічі Нового року, як настає пора ще одного радісного й світлого дня. Приходить до нас Святвечір, а за ним — Різдво Христове. Хто ж не згадає в цей день дивовижну подію, що сталася в місті Віфлеємі — народження маленького Ісуса. Господарі за звичаєм в канун Різдва готують пісну вечерю, варять солодку кутю та очікують появи першої зорі-провісниці на небі. А в цей час від хати до хати ходять колядники з веселими привітальними піснями-колядками і славлять народження Ісуса Христа.

Незабаром після Різдва, 13 січня, — Свято Маланки, або Щедрий вечір. Колядки змінюються щедрівками, а святкові зимові дні тривають! На ранок 14 січня настає Свято Василя. Цього дня ще до світанку хлопці ходять по хатах посипати — сиплють на підлогу зерна пшениці й жита, бажаючи господарям врожайного, багатого та щасливого нового року.

А завершує цикл зимових свят 19 січня — Водохреще. Із цим святом пов'язують хрещення Ісуса Христа. Коли Ісус Христос досяг 30-річного

віку, він прийняв хрещення в річці Йордан. І на нього зійшов Святий Дух в образі голуба. Тож Водохреще нам нагадує про хрещення Ісуса в Йорданській купелі. У цей день священики освячують воду, і така вода, за повір'ям, набуває неабиякої цілющої сили. Віддавна в народі освячену на Водохреще воду вважають своєрідним спасінням від багатьох недуг. Її дають пити тяжкохворим, нею освячують храми, домівки і тварин. Залишається загадкою той факт, що вода з Водохреща не псується, не має запаху і може зберігатися протягом року.

Підсумок бесіди

В и х о в а т е л ь. Молодці, малята! Чи сподобалося вам наша сьогоднішня бесіда?

Про що ми сьогодні говорили, що пригадали?

Як ви вважаєте, чи потрібно вам знати й шанувати давні українські звичаї, пов'язані з відзначанням наших народних свят? Поясніть свою думку.

(Діти виконують завдання за допомогою вихователя.)

Бесіда з патріотичного виховання «Ким пишається наш край?»

Мета: ознайомити дітей із відомими співвітчизниками — Т. Шевченком, Лесею Українкою, І. Франком та їх творчістю; формувати уявлення про те, як вшановують українських письменників та поетів у нашому краї, зокрема в рідному місті малят; розвивати цікавість до віршів та інших літературних творів; виховувати повагу до видатних майстрів пера України.

Обладнання: портрети Т. Шевченка, Лесі України, І. Франка; світлини з видами рідного міста, що мають відношення до згаданих осіб (пам'ятники, вулиці тощо).

Словник: поет, письменник, вірш, казка, пам'ятник, портрет, вшановувати, пишатися, поважати.

Хід бесіди

Дорослий розташовує перед дітьми портрети Т. Шевченка, Лесі України, І. Франка і звертається до групи.

В и х о в а т е л ь. Діти, погляньте уважно на ці портрети. Хто з цих людей відомий вам? (Діти показують на портрет Шевченка та за необхідною допомогою педагога пояснюють, хто зображений на ньому, чим відомий Шевченко, що вони знають про цього поета.) Так, це Шевченко — наш видатний поет і художник, який любив рідний край і написав багато гарних віршів: про природу, життя українського народу в минулі часи. Розкажіть, які вірші Шевченка пам'ятаєте ви. (Малята виконують завдання.)

Ще однією видатною українською письменницею й поетесою є Леся Українка. Ми з вам читали вірші Лесі Українки: «Мамо, іде вже зима», «Літо краснеє минуло». Відома вам і казочка Лесі Українки «Біда навчить». Про кого розповідає нам ця казка? (Про горобчика.) Твори Лесі Українки мудрі та повчальні, а ще вони сповнені великої доброти до людей, рослин і тварин. Яка поетеса зображена на цьому портреті?

Який, на вашу думку, її портрет? Який характер був у Лесі Українки? Що вам відомо про творчість цієї людини?

(Малята дають відповіді за допомогою дорослого.)

Мабуть, ви пам'ятаєте і казки — «Лисичка і журавель», «Заєць та їжак».

Автор всіх цих казочок — Іван Франко. (Демонстрація портрета.)

Розкажіть, про кого розповідають казочки Франка. (Відповіді дітей.)

Творчістю Шевченка, Лесі Українки, Івана Франка пишається наша Батьківщина. І ви, маленькі доньки і сини українського народу, маєте знати і шанувати цих видатних людей, що вславили своїми творами нашу Україну — рідну та дорогу кожному із нас.

Як треба ставитися до відомих українських поетів та їх творчості?

(Шанобливо, з повагою.)

Педагог пропонує дітям здійснити віртуальну подорож рідним містом, щоб переконатися в тому, що в їхньому місті, як в і інших куточках України, поважають та вшановують пам'ять Т. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка.

Малята по чергово переглядають фото, які зображують куточки міста, що мають відношення до згаданих українських літераторів, наприклад: види вулиць, проспектів, названих на честь них, будівлі навчальних закладів, театрів тощо, види парків, що носять ім'я Т. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка; оглядають пам'ятники, споруджені на честь видатних письменників та поетів рідного краю, споруди їхніх музеїв тощо.

Підсумок бесіди

Педагог дає позитивну оцінку роботі групи і повідомляє дітям, що згодом вони обов'язково відвідають певний куточок рідного міста, пов'язаний з іменем якогось українського письменника або поета.

Вихователь дякує малюкам за увагу й старанність і пояснює, що бесіда добігла кінця.

Бесіда з патріотичного виховання

«Національні костюми в різних куточках нашого краю»

Мета: ознайомити дітей з особливостями національних костюмів різних регіонів держави, зі способами оздоблення й технікою виготовлення українського вбрання; сприяти розвитку уваги та дизайнерської фантазії; виховувати цікавість до національного одягу свого народу та до роботи майстрів із його виготовлення.

Обладнання: серія ілюстрацій «Народні костюми» чоловічого та жіночого вбрання різних областей України (у тому числі місцевості, де живуть діти)

Словник: Україна, вбрання, національні костюми, регіони, особливості, оздоблення, вишивання, ткацтво, прикраси, майстри.

Хід бесіди

В и х о в а т е л ь. Україна — єдина держава, а українці — єдиний народ. Проте (як в народі кажуть) «кожне сільце має своє слівце», а ще — й деякі особливості свого одягу. (Педагог розташовує перед малюками зображення національних українських костюмів різних регіонів.)

В и х о в а т е л ь. Усім вам, діти, відомий традиційний національний костюм українців. Хто може показати, де, на яких картинках зображене таке вбрання? (Один-два малюки виконують завдання.) Розкажіть, з яких речей складається такий костюм дівчини, хлопця. Вихователь(продовжує розповідь, спираючись на відповідні ілюстрації). У різних регіонах нашої Батьківщини традиційний український костюм має свої особливості. Наприклад, у західній частині України чоловіки носили не шаровари, а значно вужчі штани, прикрашені внизу вишивкою.

Ми звикли вважати головним убором українських чоловіків овечу шапку-бирку (кучму). Втім, на півдні нашої країни чоловіки носили і капелюхи, або широкополі солом'яні брилі. А традиційним взуттям наших пращурів

були не тільки чоботи, але й черевики — шкіряні або плетені з лика (личаки). Розкажіть, які головні убори українців вам відомі? Яке взуття?

У холодну пору року вбранням українців був кожух, пошитий із овечої шкіри хутром усередину. Тому й кажуть: «До завірюхи треба кожуха». Вівчарі, які випасали овець на високих полонинах Карпат, також носили теплий одяг на кшталт кожушини — кептар. Кептар являв собою хутряну безрукавку, прикрашену вишивкою. Покажіть предмети українського зимового вбрання на малюнках. Назвіть їх. (Малята називають.)

Далі вихователь звертає увагу дітей на вигляд і особливості національного костюму їхньої місцевості, дає пояснення про нього і допомагає малюкам відзначити спільне й відмінне між цим вбранням та традиційним українським костюмом.

Дидактична гра «Як виготовляли одяг у давнину»

Далі дітям пропонується розказати про виготовлення предметів українського одягу та роботу відповідних майстрів.

Як робили тканину, полотно? (Полотно ткали.)

Яка майстриня займалася ткацтвом? (Ткаля.)

Як виготовляли штани, сорочки, спідниці? (Їх шили.)

Хто займався пошиттям одягу? (Швачка.)

Як сорочка перетворювалася на вишиванку? (Сорочку вишивали.)

Хто знав справу вишивання? (Вишивальниця.)

Підсумок бесіди. Вихователь. Розкажіть, про що ви говорили, із чим познайомилися? Чи подобається вам наш традиційний український костюм? Чому? (Відповіді, пояснення.) У наш час, у повсякденні ми, звісно, не носимо національний одяг. Проте в останні роки повертається мода на вишиванки, на українські прикраси. І це не дивно: адже наше вбрання таке самобутнє й красиве! У ньому — наші традиції, наша історія, творчість нашого народу. А свої звичаї і своє минуле кожному українцю слід пам'ятати й шанувати.

Бесіда з патріотичного виховання «Хустка-хустинонька»

Мета: поглибити знання дітей із традиціями українських жінок носити гарні різноманітні хустки на голові; учти дітей шанувати українські народні традиції; удосконалювати вміння розповідати з власного досвіду; виховувати почуття гордості за рідний край, бажання знати і зберігати духовне надбання українського народу.

Обладнання та матеріал: різноманітні хустки (бавовняні, вовняні, шовкові, різних кольорів і відтінків).

Словник: хустка, оздоблення, кольори, візерунки, бавовняна, вовняна, шовкова, вишита, жіноча, дівоча, одягати.

Хід бесіди

Вихователь читає вірш.

В кожного народу є своя святиня,
А для Українців — вишита хустина —

Світлий символ щастя й ніжності в серцях,

Мов весна квітуча хусточка ось ця.

— Про що розповідається у вірші?

— Що для українців означала вишита хустина?

— З чим автор порівнює хустину?

— Традиційно хустки одягають на голову. А як іще можна їх застосувати?

— Які традиційні кольори використовували для оздоблення хустки?
(Синій, зелений, рожевий, жовтий та червоний)

— Яким був візерунок? (Геометричні візерунки, тварини, птахи, рослини.)

— Де зберігали хустинки?

— Як бавилися дівчата з хустками?

Бесіда з патріотичного виховання «Віночок — оберіг дівочий»

Мета: поглибити знання дітей про елемент українського національного одягу — віночок; надавати знання про те, що український віночок є частиною українського національного костюма, не тільки прикраса, а й оберіг; розвивати уявлення про традиційний національний одяг, його використання в повсякденному житті; виховувати дбайливе ставлення до предметів українського національного одягу, почуття гідності.

Обладнання та матеріал: український віночок, ілюстрація на тему «Український віночок»; квітів, стрічки.

Словник: віночок, українка, український костюм, одяг, оберіг, стрічка, прикраса, плели, прикрашали.

Хід бесіди

Вихователь. Що таке оберіг?

- Які ви маєте обереги?
- Від чого вони вас оберігають?
- Який оберіг носили дівчата?
- Які квіти вплітали у віночок?
- Якого кольору були стрічки?
- Від чого оберігав віночок?
- Чи однакові були віночки в Україні?
- Який би віночок ви сплели собі?

Бесіда з патріотичного виховання «Визначні риси характеру українців»

Мета: поглиблювати знання дітей про визначні риси характеру українців, про культуру та традиції українського народу; розвивати зв'язне мовлення, уважність, мислення; виховувати почуття любові до рідної землі, культури, рідної мови, до свого народу, почуття гордості за свою Батьківщину.

Обладнання та матеріал: ілюстрації на тему «Мапа України», «Я - українець», ляльки у національному вбранні українців.

Словник: Україна, народ, українці, український, характер, риси.

Хід бесіди

В и х о в а т е л ь. У якій країні ми живемо?

— Як називається столиця нашої країни?

— Які головні вулиці в Києві ви знаєте?

— Назвіть державні символи України.

— Як звать людей, які народилися і живуть в Україні?

— Чим відрізняється український народ від інших народів?

— Чим він особливий?

— Як би ви описали українця?

— Чим славиться український народ?

Бесіда з патріотичного виховання «Культура та побут українців»

Мета: поглиблювати знання дітей про культуру та побут українців, про гостинність, хатнє начиння; розвивати зв'язне мовлення, уважність, мислення; виховувати почуття любові до рідної землі, культури, рідної мови, до свого народу, почуття гордості за свою Батьківщину.

Обладнання та матеріал: ілюстрації на тему «Мапа України», «Я - українець», «Українська сім'я».

Словник: Україна, предки, оселя, хата, гостинність, українська кухня, свята, традиції.

Хід бесіди

В и х о в а т е л ь. Де мешкали наші предки?

— Як називалася їхня оселя?

— Якими меблями обставляли хату?

— Як вони її розміщували?

— Як і чим люди прикрашали свою оселю?

— Українців завжди вважали гостинними. Як наші прабабусі та прадіди зустрічали гостей?

— Назвіть риси гостинної людини.

— Які страви української кухні ви поставили б на стіл?

— Де такий одяг можна побачити в наш час?

— У який одяг вбиралися українці? Назвіть жіночий та чоловічий одяг.

— Які свята відзначали українці?

— Чи збереглися ці традиції дотепер?

Бесіда з патріотичного виховання «Рідне місто — мала батьківщина людини»

Мета: збагачувати знання дітей про своє рідне місто; дати відомості про історію виникнення міста, його символи, традиції, визначні місця тощо; розвивати мислення, вміння міркувати, висловлювати думки; виховувати у малюків любов до рідного міста, прагнення дбати про нього, цікавитися життям міста, пишатися ним.

Обладнання: невелика карта України з позначеними на ній містами, світлини (слайди) з видами та визначними місцями рідного міста дітей (центральный майдан, найбільша вулиця, пам'ятники та ін.), малюнок герба цього міста.

Словник: мала батьківщина, рідне місто, споруди, визначні місця, герб, красиве, рідне, працюєте.

Хід бесіди

В и х о в а т е л ь. Малята, кого ми називаємо найріднішими людьми? (Маму й тата.) У кожного з вас своя мама й свій тато.

А що, на вашу думку, є рідним для всіх нас? (Якщо малята відповідають: «Україна»,— дорослий ставить їм іще одне запитання: «Де, в якому куточку України ми всі живемо?») Вихователь підводить дітей до думки, що рідним для них є місто, в якому вони народилися й мешкають. Діти розповідають, як називається їхнє місто.)

В и х о в а т е л ь. Рідне місто людини — це той маленький куточок її рідного краю, де людина з'явилася на світ і має дім, де вона, будучи дитиною, росте, пізнає світ, навчається, а ставши дорослою, працює, дбаючи про свою родину та про своє місто. Тому рідне місто людини називають її малою батьківщиною.

Сьогодні, діти, в нас піде мова про нашу з вами малу батьківщину — ... (називає місто): про те, як виникло наше місто, яке воно, що цікавого є в ньому та за що ми, ... (називає мешканців міста: кияни, полтавчани

тощо), любимо його.

Ознайомлення з місцем знаходження, розташування міста на території України.

Педагог показує дітям рідне місто на карті, пояснює, в якій частині Батьківщини воно розташоване, повідомляє, з якими великими містами воно сусідує або називає обласний центр їхньої області (якщо місто невеличке). Діти повторюють пояснення педагога.

Ознайомлення з виникненням міста.

Вихователь у доступній для малят формі дає історичні відомості про те, коли та як виникло їхнє рідне місто, хто його заснував, пояснює походження назви. Для цього можна використати відповідні народні легенди, перекази тощо.

Розглядання герба міста.

Діти розглядають символ рідного міста — його герб, уточнюють кольори та символи, зображені на гербі рідного міста, а педагог пояснює зміст символів тощо.

Розглядання світлин (слайдів) із видами рідного міста.

Дітям по черзі демонструють найбільш відомі куточки рідного міста: центральний майдан, центральну (найбільшу) його вулицю, визначні та пам'ятні місця (пам'ятники видатним людям, меморіальні комплекси, храми тощо); заклади культури та відпочинку (цирк, музей, театр, центральний парк та ін.); вокзали міста (автовокзал, залізничний). Малята називають об'єкти, які вони впізнають на фото, розповідають про їх вигляд та призначення (ці відповіді доповнюються педагогом).

Підсумок бесіди

Вихователь висловлює сподівання, що малята виростуть достойними господарями свого міста, які завжди любитимуть його, будуть цікавитися життям свого міста, працюватимуть на благо рідного міста, дбатимуть про його чистоту й красу, і обов'язково пишатимуться ним.

Бесіда з патріотичного виховання «Наша Батьківщина — рідна Україна»

Мета: уточнити, розширити та систематизувати знання дітей про державні символи України; закріпити вміння знаходити на карті Україну, рідне місто, Київ, країни-сусіди; активізувати словник дітей новими словами; розвивати національну свідомість, самосвідомість, мислення; прищеплювати любов до Батьківщини, повагу до національних символів; виховувати естетичні почуття, патріотизм.

Обладнання: глобус; ілюстрація на тему «Мапа України», «державні символи України».

Словник: Батьківщина, Україна, країна, держава, край, земля, планета, континент, столиця, Київ, символ, герб, тризуб, гімн, прапор, глобус, карта, моря, ріки, гори, міста, села, рідний, державний, жовто-блакитний, населяти, жити, символізувати.

Хід бесіди

В и х о в а т е л ь. Діти, сьогодні я запрошую вас помандрувати рідним краєм. Кожен струмочок, і річечка, і деревце, і кущик, і травичка, і квіточка, і маленька пташечка — це все наша рідна Україна, наша Батьківщина. Діти, як ви розумієте, що ж таке Батьківщина? (Це рідний край. Це рідна земля. Це місце, де ми народилися. Це наші рідні: мама, тато, бабусі, дідусі... Це наш садочок. Це деревце, травичка, квіточка під нашим віконцем...) Так, діти, це все наша Батьківщина — рідна Україна! Діти, в нашій групі є спеціальний куточок, який допоможе нам дізнатися багато цікавого про нашу Батьківщину.

Вихователь пропонує дітям підійти до спеціально обладнаного куточка, демонструє виставлені в ньому експонати і розповідає про них. Педагог звертає увагу малюків на глобус.

В и х о в а т е л ь. Діти, ми живемо на чудовій планеті, яка називається Земля. Багато різних народів населяють нашу планету. Живуть вони на

різних континентах (показ на глобусі), у різних країнах. Як називається країна, в якій живемо ми? (Вихователь показує на глобусі Україну.)

На глобусі Україна здається зовсім маленькою, тому я пропоную вам подивитися на цю карту. (Вихователь вказує на карту України.) Це карта нашої держави. На ній ми бачимо моря, ріки, гори, міста, села. Яке місто є столицею України? (Вихователь знаходить на карті й показує дітям місто Київ.) У якому місті (селі) живемо ми з вами? Давайте знайдемо його на карті. (Вихователь демонструє на карті місце розташування рідного міста (села).)

Діти, кожна держава має свої символи. Державними символами України є герб, прапор і гімн.

Державним гімном розпочинається і закінчується кожен день в Україні. Його можна почути по державному радіо. Гімн — це урочиста пісня, яка викликає почуття поваги до країни. Тому гімн слухають тільки стоячи. Щоб показати свою любов і відданість Батьківщині, люди, слухаючи гімн, кладуть праву руку собі на серце. Станьте рівненько, налаштуйтеся і послухайте гімн України. (Вихователь вмикає аудіозапис.)

Діти, що ви відчували, коли слухали гімн? Які ще державні символи України ви знаєте? (Герб, прапор.) Знайдіть у нашому куточку і покажіть герб України.

Так, діти, це герб України. Гербом України є золотий тризуб. Існують різні думки щодо його значення. Тризуб — це символ єдності трьох природних сил — повітря, землі, води. Тризуб є також символом єдності життя: батька, матері, дитини. Ще він може символізувати силу, мудрість і любов. Послухайте, як про наш герб розповіла у своєму вірші Віра Паронова.

Тризуб — немов сім'я єдина,

Де тато, мама і дитина

Живуть у мирі і любові

На Україні вольній, новій.

В и х о в а т е л ь. Діти, знайдіть у нашому куточку і покажіть прапор нашої держави. Який він? Так, діти, це прапор України. Він має форму прямокутника. Наш прапор поєднує в собі два кольори — блакитний і жовтий. Ці кольори є символами чистого безхмарного неба і безмежного поля золотої пшениці.

— Діти, а вам як здається, на що схожий наш прапор? Що він вам нагадує? (Синю річку (або море) і жовтий пісок, синє небо і поле жовтих соняшників...)

Підсумок бесіди

В и х о в а т е л ь. Що таке Батьківщина?

- У якій країні ми живемо?
- Яке місто є столицею нашої країни?
- Які державні символи ви знаєте?

Бесіда з патріотичного виховання « Ми — українці »

Мета: уточнити, розширити та систематизувати знання дітей про державні символи України; закріпити вміння знаходити на карті Україну, рідне місто; активізувати словник дітей новими словами; розвивати національну свідомість, самосвідомість, мислення; прищеплювати любов до Батьківщини, повагу до національних символів; виховувати естетичні почуття, патріотизм.

Обладнання: глобус; ілюстрації на тему «Мапа України», «Український національний одяг», «Державні символи України»; ілюстрації річки, лісу, пшеничного поля, зоряного неба, квітів; відеозапис гопака у виконанні дітей — хлопчика і дівчинки.

Словник: Україна, українка, українець, народ, символ, герб, прапор, Тарас Григорович Шевченко, рушник, коровай, калина, шаровари, вишиванка, віночок, намисто, гопак, народний, український, державний, національний.

Хід бесіди

Вихователь. Діти, ми з вами в якій країні живемо? (В Україні.)

— Якою мовою ми розмовляємо? (Українською.)

— Як ми можемо назвати себе? Хто ми з вами? (Українці.)

— Тетянко, як ти можеш сказати про себе? Ти хто? (Я українка.) А ще можна сказати україночка.

— А ти, Назарчику, як скажеш про себе? Хто ти такий? (Я українець.)

— Діти, як ми можемо сказати про себе? Ми усі якого роду? (Українського.)

Вихователь. Отже, діти, ми з вами, як наші мами, тата, бабусі, дідусі, належимо до великого українського роду. Ми українці! А це означає, що ми маємо добре знати історію, традиції, культуру нашого народу.

Подивіться, діти: це герб і прапор України. Наш прапор поєднує в собі два кольори: блакитний і жовтий. Ці кольори є символами чистого безхмарного неба і безмежного поля золотої пшениці.

Герб має форму тризуба. Тризуб — це символ єдності трьох природних сил: повітря, землі, води. Без цих сил неможливе життя. Прапор і герб є найважливішими символами держави. У кожної країни є й інші, народні, символи. Символом нашої Батьківщини є видатний український письменник Тарас Григорович Шевченко. Його ім'я відоме в усьому світі. У нас портрет Тараса Григоровича прикрашений рушником.

Вишитий рушник — це теж символ України.

На столі ви бачите коровай з гілочкою калини. Коровай — це символ гостинності нашого народу. Калина — символ краси.

Зверніть увагу на дітей, на цій ілюстрації. Вони одягнені в український національний одяг. У хлопця широкі червоні шаровари з поясом, вишита сорочка. А в дівчини гарна вишиванка і спідничка. На шиї у неї червоне намисто, а на голові — яскравий віночок. На ніжках в обох — червоні чобітки. А зараз діти нам станцюють український народний танець гопак. Вихователь вмикає відеозапис танцю (або двоє підготовлених дітей у національних костюмах виконують гопак).

Підсумок бесіди

В и х о в а т е л ь. Діти, як називається країна, в якій ми живемо?

— Частиною якого великого народу ми з вами є? (Українського.)

— Як ми можемо сказати про себе — хто ми? (Українці.)

— Які символи України ви знаєте? Які серед них є державними? Які — народними?

— Який національний одяг мають українські хлопчики? А українські дівчатка?

— Який національний український танець ви знаєте?

Я – УКРАЇНЕЦЬ

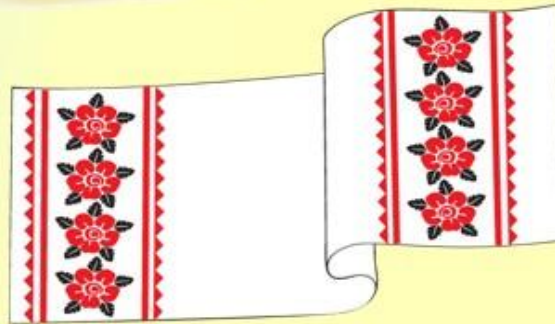
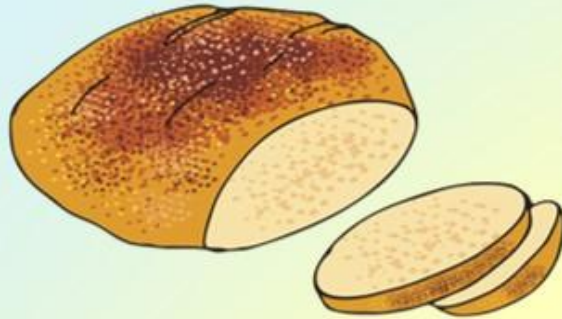
МАПА УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

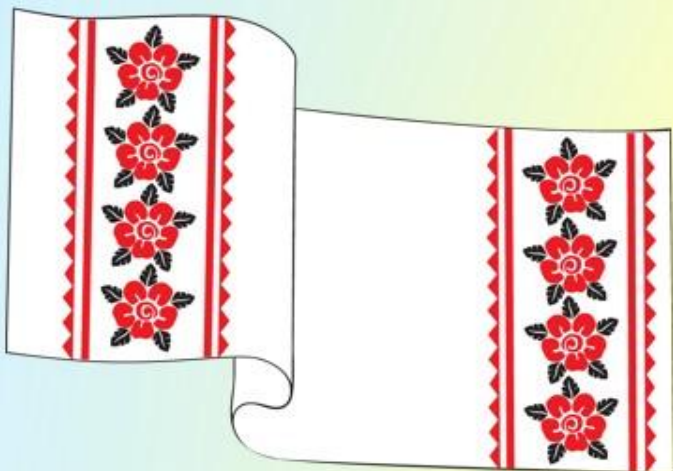

НАРОДНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

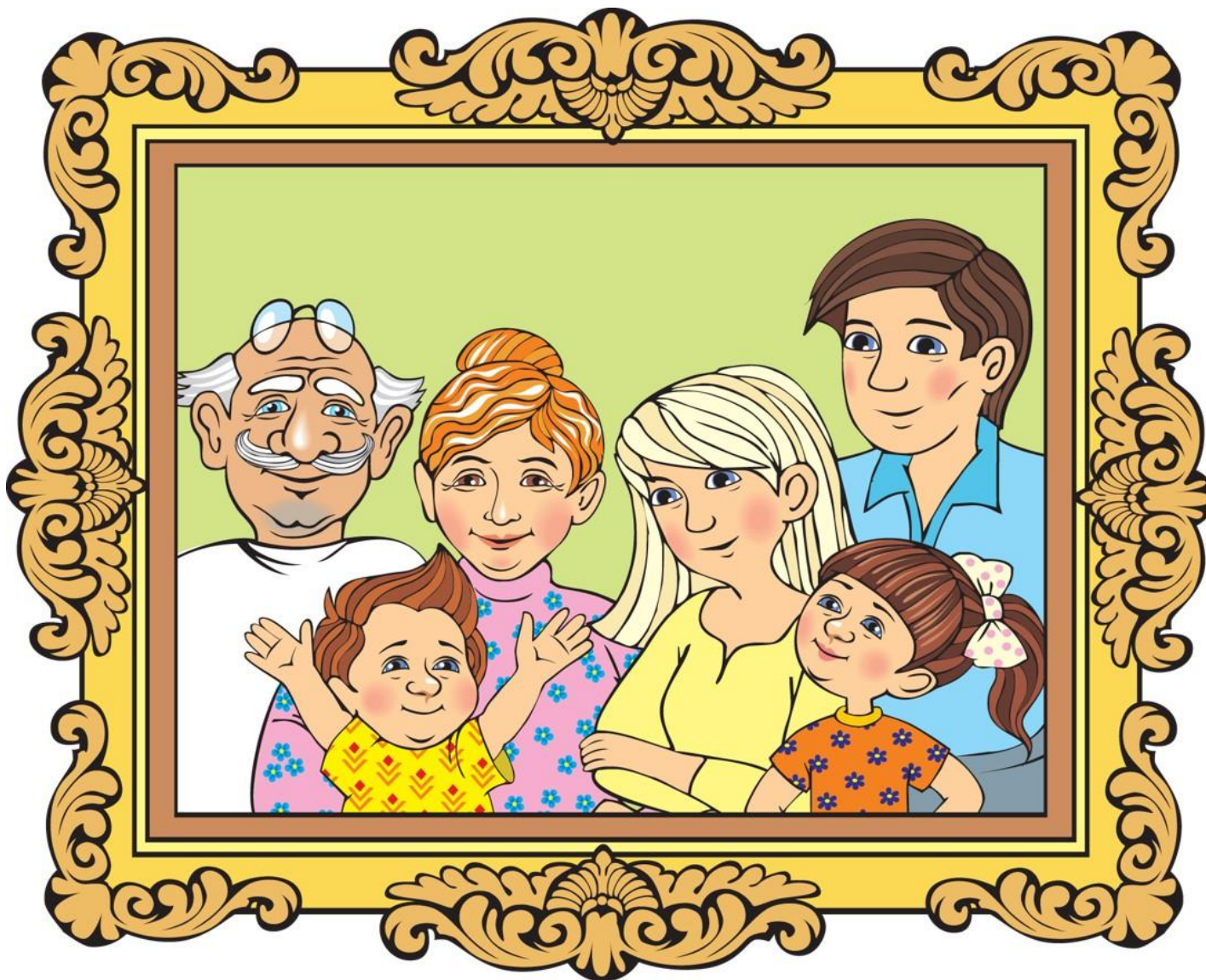

НАРОДНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОДЯГ

ХТО Я ДЛЯ ТАТА І МАМИ

УКРАЇНСЬКА СІМ'Я

УКРАЇНСЬКА ХАТА

МІЙ ДІМ. КВАРТИРА

МІЙ ДІМ. КВАРТИРА

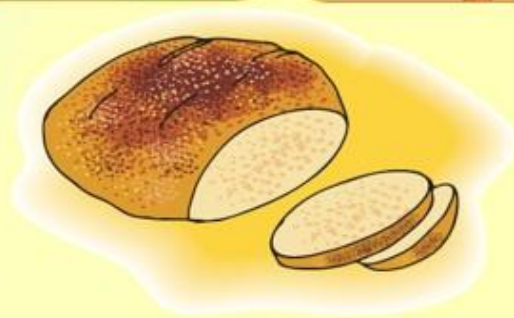

ХЛІБ – НАШЕ БАГАТСТВО

ЯК НАРОДЖУЄТЬСЯ ХЛІБ

КОЗАКИ-ЗАПОРОЖЦІ

ЗОЛОТІ РУКИ МАЙСТРІВ

ЛОЗОПЛЕТІННЯ

РІЗЬБЯРСТВО

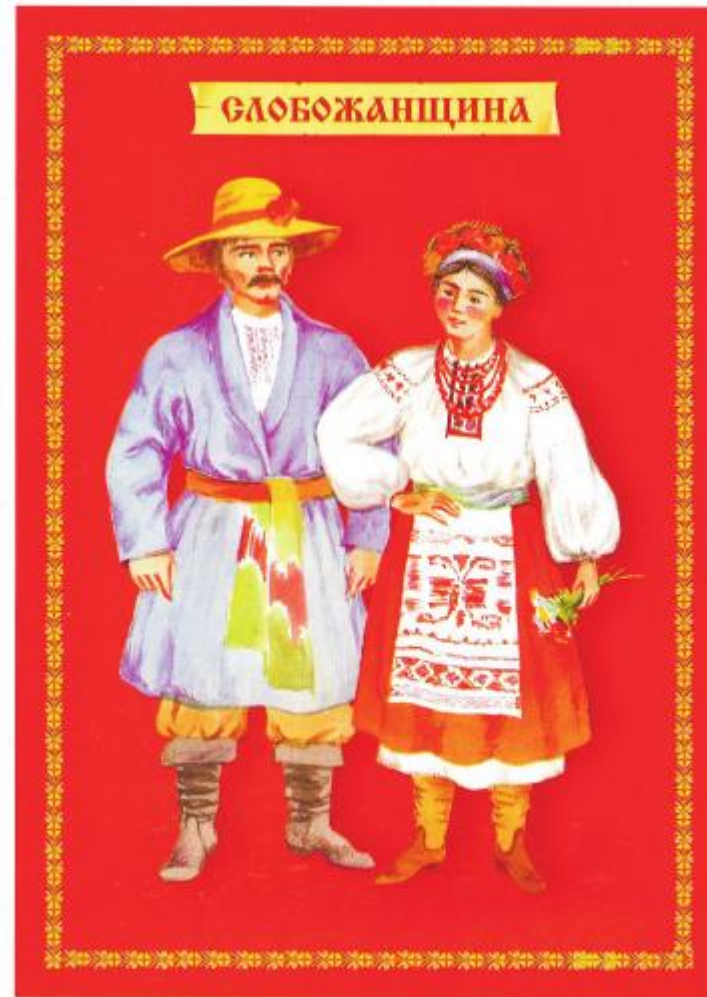
ЗОЛОТІ РУКИ МАЙСТРІВ

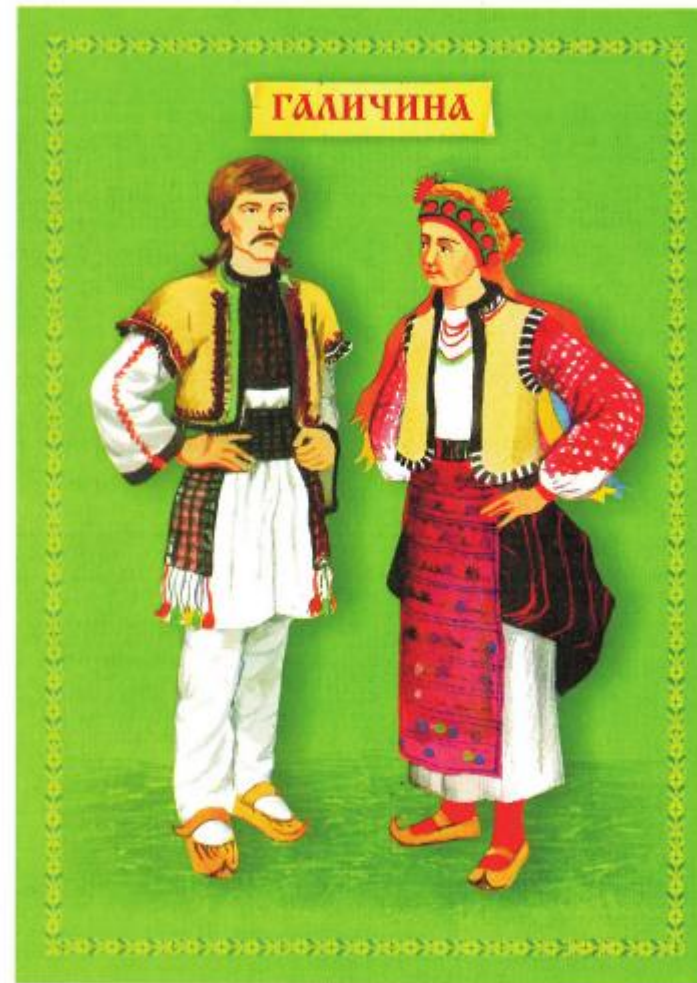
ТКАЦТВО

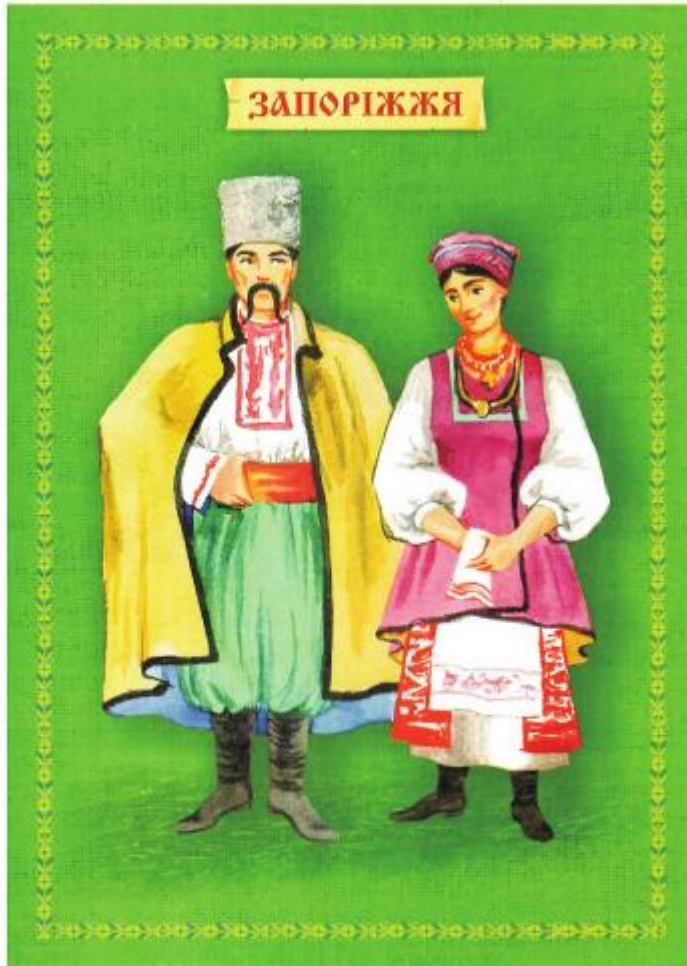
ЯВОРІВСЬКА ІГРАШКА

НАРОДНІ КОСТЮМИ

НАРОДНІ КОСТЮМИ

НАРОДНІ КОСТЮМИ

НОВІЧНІ СВЯТА

СВЯТО МИКОЛАЯ

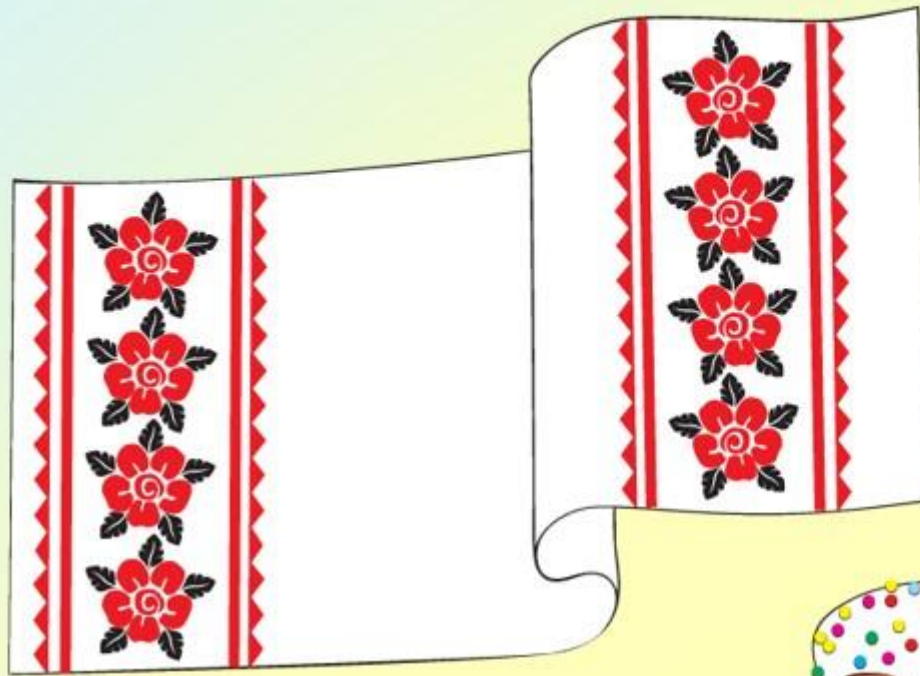
СВЯТО РІЗДВА

МАМИНЕ СВЯТО

ВЕЛИКДЕНЬ

УКРАЇНСЬКИЙ
ВІНОЧОК

